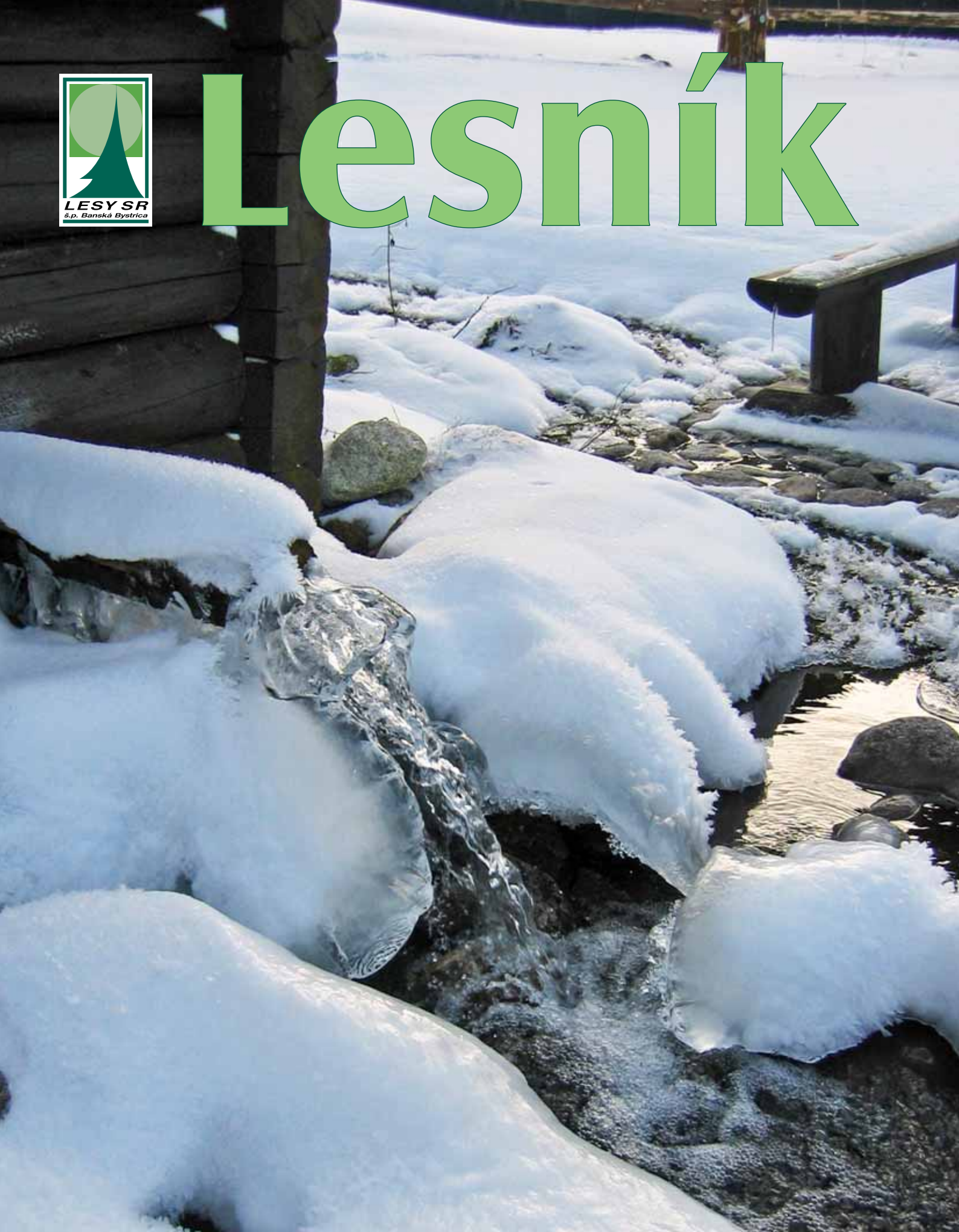

Lesník

Obsah

- 2** Obsah
- 3** Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** Ing. Milan Jankura - riaditeľom nového rozvojovo-investičného úseku
- ~ Vznik nového úseku
- ~ Zrušenie OZ Palárikovo
- 6** Na slovíčko ...
- 7** História Bažantnice v Palárikove
- ~ Stručný sprievodca lesníckymi osobnosťami
- ~ LESY SR vydali spomienkové DVD z vydarenej akcie
- 8** 260. výročie Bažantnice Palárikovo
- 9** Kaštieľne lesné parky
- 10** Aukcie dreva
- ~ Akcia Betliar
- 11** Úvodná konferencia projektu
- ~ Mapy LIK
- 12** Turistické odkrývanie Pilska
- 13** Inšpirácia Wintonom
- ~ „Drevo pre život“
- 14** Expanzivní živočichové nám lidově řečeno „přerostli přes hlavu“. Co s tím?
- 15** Lesy ČR budou na zahájení církevních restitucí připraveny
- 15** Lesy ČR nepochybily při tendru na oblečení pro lesníky, rozhodl ÚOHS
- 16** Ing. Július Kukura, nedožitý 90. narodeniny
- ~ Hugo Oppitz, 110. výročie narodenia
- 17** Profesor Miroslav Stolina, pripomíname si nedožitý 90. narodeniny
- 18** Predstavujeme Klub slovenského kopova v Kanade
- 19** Škôlkar u protinožcov si pochvaľuje semeno, ktoré mu dodal odštepný závod Semenoles
- 20** Program výstav a podujatí v roku 2013
- 21** Pro Silva a ekonomika
- 22** Voľnokrajínarský park Topoľčianky z pera Jozefa Šabu
- 23** Začalo to v Topoľčiankach
- 24** Zasmajte sa
- ~ Uveríte?
- 25** Chata Jelenská
Naše zariadenia
- ~ Zajac po francúzsky
Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Kalendár akcií
- ~ Pracovné jubileá
- ~ Životné jubileá
- 28** Vyššia kolektívna zmluva podpísaná

8

12

18

22

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
január 2013

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Rudolf Bruchánik
Ing. Ivan Hanula
Jiří Junek
Ing. Milan Longauer

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
Jiří Junek

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

„Čo je doma, to sa počíta,“ hovorí známe príslovie. Platí však nielen pre úzko vymedzený priestor za dverami našich bytov či domov. Rovnako by malo platiť aj pre obec, kraj či celý štát, no a tu už narážame na problém. Na Slovensku máme talianske a rakúske banky, kórejských výrobcov televízorov, francúzske a nemecké automobilky, maďarskú rafinériu či americké železiarne. Dalo by sa takto pokračovať ďalej a ďalej a došli by sme k tomu, že ani bryndza už nie je čisto slovenská.

Jedna z mála hodnôt, ktorá ešte Slovensku zostala, sú lesy a v nich neustále dorastajúce drevo. V obchodoch však narazíme na dánske vianočné stromčeky, české a talianske sedacie súpravy a poľský nábytok. Niekde bude chyba a hoci ako prvé človeka napadne, že doterajšie vlády málo podporovali slovenských podnikateľov, nie je to jediná príčina súčasného stavu. Krásnym príkladom mentality niektorých tiež podnikateľov je prípad, keď si zákazník objednal u stolárskej firmy poličku na mieru, vopred zaplatil dohodnutú cenu a s oneskorením dostal balík s poličkou zakúpenou podnikateľom od známeho škandinávského výrobcu nábytku.

Asi bude ešte dlho trvať, kým si zvykneme nakupovať prednostne slovenské výrobky a kým nám to slovenskí výrobcovia svojou serióznosťou a reálnymi cenami aj umožnia.

Blaskeil Duf

Anketa

Čo je podľa Vás najväčším problémom súčasného lesníctva a čo by ste lesníkom zaželel v tomto roku?

Ján Šufliarský
primátor mesta Detva

Podľa môjho názoru lesníctvu robia problémy časté legislatívne a organizačné zmeny. Taktiež sa mi zdá, že nie je ani súlad v názoroch medzi štátnymi

a neštátnymi lesnými podnikmi zabezpečujúcimi pestovnú a ťažobnú činnosť a odberateľmi a spracovateľmi dreva, teda drevárskou výrobou. Nie sú medzi nimi definované pevné pravidlá spolupráce. LESY SR majú uzavreté dlhodobé nevýhodné zmluvy o dodávkach dreva, ktoré musia plniť a tak v súčasnosti pri nižšej ťažbe nemajú dostatok drevnej hmoty spracovať, ktorí majú svoje prevádzky priamo v regiónoch, kde sa drevo ťaží a toto sa z regiónu vyváža, čím je v týchto regiónoch ohrozená zamestnanosť. Veľká časť drevnej hmoty, ktorá by sa mohla u nás spracovať, sa vyváža do zahraničia. Taktiež by mala byť lepšia spolupráca pri posudzovaní ťažby v pásmach ochrany medzi ochrárnami a lesníkmi.

Všetkým lesníkom želim, aby tento rok bol pre nich pokojnejší, aby mali vytvorené dobré podmienky pre svoju lesnícku prácu, ktorej poslaním je chrániť a zveľaďovať naše lesy a ich nádhernú flóru a faunu.

Peter Líška
riaditeľ Štátnych lesov TANAPu

Myslím, že najväčšími problémami súčasného lesníctva na Slovensku je finančná poddimenzovanosť a veľkoplošný rozpad horských smrekových lesov. Lesníkom do nového roku želim pracovnú stabilitu a spoločenské uznanie za celospoločensky prospešnú prácu, ktorú vykonávajú.

Juraj Vanko
predseda Únie regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska

Za najväčší problém súčasného lesníctva považujem zakonzervovanie socialistických vzťahov, ktoré nútia vlastníkov a obhospodarovateľov lesov aj napriek tomu, že pôsobia v trhovom prostredí a riadne platia dane, časť úžitkov vyprodukovaných prácou na svojom majetku rozdať zadarmo v mene zabezpečovania tzv. sociálnych a ekologických funkcií lesov.

Všetkým, ktorých život a práca sú spojené s lesom želim, aby si zachovali pevnú vieru, že ich práca preverená časom má zmysel.

Ľuboš Čillag
poverený riaditeľ Správy NAPANT

V súčasnosti najväčší problém lesníctva na Slovensku vidím v súvislosti s prebiehajúcimi klimatickými zmenami a s tým spojený výskyt a vývoj hlavných škodlivých činiteľov, ktorý majú výrazný negatívny dopad na zdravotný stav lesov. Ide predovšetkým o pretrvávajúce kalamitné hynutie smrečín ale aj premnoženie škodcov v dubinách či hynutie jaseňa. Vzhľadom k tomu, že väčšina lesných porastov sa vyskytuje vo veľkoplošných chránených územiach, stojí tak pre lesníkmi, ako aj ochranou prírody nie ľahká úloha zabezpečiť, aby lesy aj naďalej plnili tak drevoprodukčnú ako aj mimoprodukčnú funkciu. Preto je dnes najvyššou aktuálne riešiť a odstrániť rozpor medzi lesníctvom a ochranou prírody a je potrebné zosúladiť všeobecne záväzné právne predpisy ovplyvňujúce trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch.

Ja želim celej lesníckej pospolitosti do roku 2013, aby sa jej darilo plniť životné krédo Jozefa Dekréta Matejovie, ktoré bolo: „Zachovať lesy pre budúce generácie“.

Rudolf Valovič
riaditeľ Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici

Lesníctvo je povolanie, ktoré zveľaďuje prírodu a stará sa o ňu. Udržiava les, ako súčasť systému nášho prostredia s plnením veľkého množstva funkcií. Tak by to mala vnímať spoločnosť a takéto postavenie lesníkom patrí a ja im ho aj želim.

Študenti a študentky lesníckych škôl prírodu milujú. Les považujú za jej neoddeliteľnú súčasť a tento krásny vzťah k náročnej práci ich často drží celý život a práve lesníci z praxe sú ich vzorom. Čo je to druhé želanie, ktorého splnenie neobohatí len absolventov lesníckej školy, ale určite aj tých, ktorí sa už o ten les starajú.

Milan Dolňan
prezident Združenia obecných lesov Slovenskej republiky

Lesníctvo je nesporné užitočné, potrebné odvetvie pre spoločnosť nielen preto, že prostredníctvom neho sa drevná hmota stáva stavebným materiálom našich obydľí, ich zariadením aj teplom, ale tiež je les zdravým prostredím počas celého obdobia, keď potrebuje výchovu a ochranu lesníka. Dnes je móda si potrebné veci nevážiť a keď ani sami predstavitelia „stavu“ sa nevieme jednotne prezentovať, je to problém. Do ďalšieho obdobia lesníkom želim najšť potrebnú jednotu.

Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně, vážení kolegovia.

Najskôr mi dovoľte, aby som vám v novom roku zaželel veľa zdravia, spokojnosti, osobných ale aj pracovných úspechov. Začal sa rok 2013, ktorý pre podnik LESY SR nebude jednoduchý. Čaká nás obrovské množstvo práce zameranej na každodennú úsporu nákladov, ale tiež na maximalizáciu príjmov. Iba tak sa podarí dosiahnuť na konci roka, napriek poklesu ťažieb a zmene pomeru ťaženého dreva v prospech listnatých sortimentov, priaznivý hospodársky výsledok. Priaznivý znamená taký, aby bol podnik schopný zaplatiť päť miliónov eur odvodu do štátneho rozpočtu a pritom mu zostalo dostatočné množstvo peňazí na bežnú prevádzku a investovanie.

Z úrovne podniku sa podarilo v posledných týždňoch minulého roku zabezpečiť zvýšenie ceny listnatej guľatiny pre SCP Ružomberok o dve eurá na meter kubický, vlákny o jedno € a vyššie budú aj ceny väčšiny ďalších sortimentov pre ostatných odberateľov. So súhlasom zakladateľa bol tiež zrušený OZ Palárikovo, ktorý na rok 2013 plánoval stratu vo výške 1,5 milióna eur. To všetko však bez prijatia ďalších opatrení nestačí. Je na každom z vás, aby v rámci svojich kompetencií využil všetky dostupné možnosti na zvyšovanie príjmov a znižovanie výdavkov.

Nie je však možné šetriť na nesprávnych miestach. Podnik preto nepočíta s významnejším poklesom nákladov na pestovné činnosti. Je ale dôležité, aby boli peniaze vynaložené efektívne a podnik za ne dostal aj dobre a kvalitne odvedenú prácu. Významnejším spôsobom sa nebude šetriť ani na investiciách do strojov a nehnuteľností, ktoré sa musia mini-

málne rovnať odpisom, aby hodnota majetku štátneho podniku neklesala. Dá sa však napríklad plánovať lepšie využitie služobných vozidiel, zmena technológií pri výrobe dreva, či zlepšiť zhodnotenie vyťaženého dreva. Pripomínam, že je napríklad dôležitá dôsledná kontrola a riešenie reklamácií u odberateľa, ale aj vyvodzovanie dôsledkov pri oprávnených reklamáciách z úrovne OZ. Reklamácia nesmie byť štandardným postupom pri dodávkach a fakturácii. Druhým, ešte horším extrémom, je zatriedovanie kvalitnej hmoty do nižších tried. Pokiaľ si niekto myslí, že je všetko už teraz v najlepšom poriadku, sám seba klame.

Nechcem však na úvod roka iba zdĺhavo rozoberať problémy, ktoré nás čakajú. Dobrou správou je, že sa podarilo naplniť a dokonca mierne prekročiť plánovaný zisk za rok 2012, ktorý stanovilo ministerstvo vo výške desať miliónov eur. Je to dobrý základ na naplnenie hospodárskych zámerov aj v roku 2013.

LESY SR š.p. Banská Bystrica si v lete pripomenú 14. výročie svojej existencie. Podnik, ktorý patrí k najväčším zamestnávateľom na Slovensku, je napriek všetkým problémom stabilizovaný a jeho zamestnanci majú byť na čo hrdí. O tom, že sa postupne darí chod podniku zefektívniť, svedčia aj hospodárske výsledky za posledné dva roky, ktoré sú najlepšie za celú existenciu firmy. To všetko napriek rastúcim nákladom na dodávateľské práce, materiály, služby či pohonné hmoty a napriek tomu, že ceny dreva v niektorých sortimentoch nedosiahli predkrízovú úroveň. Je dôležité, aby sme v tomto trende pokračovali aj v ďalších rokoch. Potom bude možné zachovať všetky benefity, ktoré LESY SR svojim

pracovníkom poskytujú a pokiaľ to finančná situácia umožní aj zvýšiť platy aspoň o úroveň inflácie.

Kolegyně a kolegovia. Dúfam, že rok 2013 bude pre podnik LESY SR a tiež pre vás osobne úspešný, plný dobrých správ a spokojnosti. Verím, že čas takzvanej „blbej“ nálady v slovenskej ekonomike sa čoskoro skončí a podnik bude fungovať bez každodenných obáv z návratu krízy. Viem, že život bude firme napriek tomu prinášať každodenne ďalšie a ďalšie drobné problémy a neúspechy, no na to sme tu, aby sme ich riešili.

Lesu zdar

*Ctibor Határ
generálny riaditeľ*

Riaditeľom nového rozvojovo-investičného úseku sa stal Ing. Milan Jankura

Vedenie podniku sa po vzniku rozvojovo-investičného úseku opäť rozšírilo, keď sa riaditeľom nového úseku stal manažér a špecialista na fondy EÚ Milan Jankura (52).

Nový odborný riaditeľ vyštudoval Vysokú školu technickú v Košiciach odbor Ekonomika a riadenie strojárskych výroby. Po skončení školy pracoval ako projektant a neskôr ako hlavný inžinier projektu vo firme Rudný projekt Košice. Pred nástupom k LESOM SR pôsobil ako riaditeľ Správy majetku mesta Košice s.r.o. a Bytového podniku Košice s.r.o., kde mal na starosti racionalizáciu chodu týchto spoločností a ich zlúčenie.

Má skúsenosti s veľkými projektmi a za jeden z najväčších úspechov svojej kariéry považuje realizáciu závodu PSA Peugeot-Citroen v Trnave, kde riadil jeho výstavbu. Milan Jankura je ženatý, má dve dospelé deti a jeho koníčkom je freeride snowboarding. Podniku chce prostredníctvom svojich skúseností umožniť najmä lepšie využitie financií z fondov EÚ.

-vr-

Vznik nového úseku

Od začiatku nového roku sa organizačná štruktúra podniku rozšírila o nový úsek na čele s riaditeľom Milanom Jankurom. Pod nový Rozvojovo – investičný úsek sa presunul Odbor projektov EÚ, Odbor investícií a tiež pod tento úsek spadá

novovytvorený Odbor verejného obstarávania na čele s Janou Vajovou. Zároveň sa zmenil názov úseku 200 z rozvojovo-technický na výrobo-technický.

Účelové zariadenia podniku – kaštieľ Palárikovo, poľovnícky zámok Topoľčian-

ky a hotel Lesník v Turčianskych Tepliciach prešli od 1.1.2013 pod správu Odboru MTZ, vnútornej správy a účelových zariadení vedeným Františkom Suchanovským.

-vr-

Zrušenie OZ Palárikovo si vyžiadali ekonomické ukazovatele

Od 1. januára 2013 má podnik LESY SR opäť o jeden odštepny závod menej. OZ Palárikovo sa zlúčilo s OZ Levice a časť jeho územia dostali do správy aj OZ Topoľčianky a OZ Smolenice. Tak ako v prípade zrušenia závodov Krupina a Bardejov pred dvoma rokmi, si aj túto organizačnú zmenu vyžiadali nepriaznivé ekonomické ukazovatele. Dnes už bývalý OZ Palárikovo totiž naplánoval na tento rok stratu cca 1,5 milióna eur, čo je v súčasnej ekonomickej situácii neprípustné. „Toto územie je možné obhospodarovať po zavedení organizačných zmien aj so ziskom,“ uviedol ekonomický riaditeľ podniku Ľuboš Németh.

Z organizačných dôvodov bude ku koncu januára a februára rozviazaný pracovný pomer spolu s deviatimi zamestnan-

cami, 11 pracovníkov OZ Palárikovo prešlo od 1.1.2013 pod OZ Topoľčianky, OZ Levice a GR Banská Bystrica. Časť zamestnancov najmä pred dôchodkového veku využila možnosť rozviazať pracovný pomer dohodou s vyplatením kompenzácií podľa článku 19 kolektívnej zmluvy.

Navrhovaná zmena organizačnej štruktúry Lesov SR, ktorá mala k 1.1.2013 znížiť počet OZ na 14 bola pozastavená na neurčito. Odštepny závody musia vzhľadom na pokles ťažby a tým aj tržieb zabezpečiť pokles nákladov a zvýšenie priemerného speňaženia, aby dosiahli požadovaný zisk. Vedenie podniku bude podľa Németha hospodárenie OZ podrobne sledovať a mesačne aj vyhodnocovať efektivitu prijatých opatrení.

-vr-

Na slovíčko ...

Už viac ako štyri mesiace kontroluje chod podniku LESY SR novoustanovená Dozorná rada. O zhodnotenie tohto obdobia sme požiadali predsedu Dozornej rady Jána Račáka.

Tretina roku nie je dlhé obdobie, no napriek tomu, ako hodnotíte zo svojho pohľadu prácu dozornej rady štátneho podniku za toto krátke obdobie? Dozorná rada schválila niekoľko závažných zámerov vedenia LESOV SR, no nie všetky sa podarilo naplniť.

Dozorná rada sa musela najprv oboznámiť so všetkými činnosťami a aktivitami štátneho podniku.

Zasadala v novom zložení dvakrát. Oboznámila sa so zámerom vedenia na realizáciu racionalizačných opatrení a organizačných zmien v podniku, ktorý mal priniesť úsporu cca 9 mil Eur. Tento materiál zobrala na vedomie. Tento zámer bol ale zakladateľom pozastavený.

Zaoberali sme sa aj prebytočným majetkom, ktorý je záťažou pre podnik, o ten sa treba starať a pre podnik nie je potrebný.

Preberali sme hospodárenie podniku, plnenie hlavných ukazovateľoch, stav záväzkov a pohľadávok.

DR na druhom zasadnutí v decembri schválila návrh nákupu strojov a strojných zariadení na rok 2013. Množstvo nákupov nebolo realizovaných v roku 2012 a prešli na rok 2013.

DR schválila a zaslala písomné stanovisko zakladateľovi týkajúce sa činnosti š.p. LESY SR v nadväznosti na platné právne predpisy na úseku ochrany prírody, aby vyvinul úsilie na riešenie problémov podniku, hlavne na MŽP a pomohol riešiť problém sprístupnenia a výstavbu ciest.

Viem, že nie ste povolaním lesník, pritiahla Vás vaša nová funkcia bližšie k prírode? Aký je Váš vzťah k lesu?

Určite kladný. Vyrastal som a žijem na Horehroní, kde je les všade okolo. Je to miesto, kde človek získava novú energiu a pokoj. Len ma trápi, že niektoré lesy oslali po kalamite v takom hroznom stave.

Čo Vás počas doterajšieho pôsobenia vo funkcii predsedu dozornej rady najviac prekvapilo či už príjemne alebo negatívne?

Najviac ma prekvapilo to, že komunikácia medzi lesníkmi a ochranármi nefunguje. Sú tu problémy s ťažbou v chránených územiach, kde leží veľké množstvo nespracovaného dreva. Rozumným by bolo vysvetliť si problémy a pohľady a riešením je kompromis. Podľa môjho názoru nechať les len na seba, by bolo nerozumné riešenie. Les plní veľmi dôležité verejnoprospešné funkcie a neriešením problému budú spôsobené nielen ekonomické škody ale aj verejnoprospešné.

Je to strašný pohľad na pomaly mŕtvý les v Bystrianskej doline, či naše Tatry. Kto je za tento stav zodpovedný?

Aký je Váš pohľad na hospodárenie podniku LESY SR v roku 2012.

Čo sa týka hospodárenia, rok ešte nie je uzavretý, ale podľa informácií od vedenia bolo hospodárenie v plusových číslach. Skôr sa obávam aký bude rok 2013. Bude veľký pokles ťažby a ekonomika sa nevyvíja dobre. LESY SR majú v roku 2013 plánovaný odvod do štátneho rozpočtu vo výške päť miliónov eur. Musia nastúpiť úsporné opatrenia.

Vplyv na plnenie hospodárskych úloh podniku je v prístupe ku surovine hlavne v národných parkoch. Z požiadavky na výstavbu desiatich lesných ciest boli schválené len tri. Veď najsilnejšia ihličnatá guľatina ostáva nespracovaná v národných parkoch. Tu nastáva aj problém s dodržiavaním zákona o lesoch.

Do budúcnosti - variant zmiešaných lesov je veľmi polemický, ani odborníci nemajú jednotný názor. Požiadavky trhu sú hlavne na smrek - ihličnatá drevina. Les sa už niekoľko storočí využíval cielene. Veď aj naši predkovia vedeli, že potreba spoločnosti je ihličnatá surovina, ktorá sa využíva vo všetkých odvetviach - od domácnosti po priemysel. Myslím si, že výsadba smreka by mala byť vo väčšom rozmere, aby ďalšia generácia - naše deti nám nevyčítali, ako sme to hospodárili a čo sme im nechali.

Aký je Váš pohľad na ekologických aktivistov napríklad v súvislosti s vyhlasovaním pralesov a ďalších chránených území?

Aktivity týchto ľudí - zakonzervovanie lesov, prírodných procesov na čo najväčšom území bez ohľadu na okolité lesy a tiež názoru vlastníkov.

Ja si myslím, že o lesy je potrebné sa starať. Veď lesníci boli a sú tí, ktorí sa o les starajú, oni boli prví ochranári, ktorí riešili problémy životného prostredia, pristupovali k hospodáreniu v lesoch tak, aby lesy plnili všetky funkcie, ktoré majú plniť.

Je to všetko o spolupráci: lesníci, ŠOP a mimovládne organizácie - ekologický aktivisti. Chýba aj informovanie verejnosti o činnosti lesníkov, o ich zodpovednosti o starostlivosť o les.

Aká je zodpovednosť aktivistov?

Informácie že les a lesníctvo je len drevo a ničenie prírody nie je pravdivá, takéto informácie sa dostávajú do verejnosti a potom je skreslený pohľad ľudí na lesníctvo.

Existencia tzv. nových pralesov - ide o prírodné lesy ktoré dlhodobo plnia ochranné funkcie. Je to len účelová propaganda a spoločnosť je dezinformovaná.

Čo by ste poprial lesníkom a najmä zamestnancom štátneho podniku do prvého začínajúceho roku 2013?

Najprv treba poďakovať za vykonanú prácu a dosiahnuté výsledky v roku 2012, na rok 2013 prajem lesníkom hlavne zdravie, šťastie, osobné a pracovné úspechy.

Vedeniu rozumné rozhodovanie a veľa energie na riešenie problémov.

Ďakujem za rozhovor.

-vr-

Predseda Dozornej rady Ján Račák sa narodil v roku 1957 v Brezne, kde aj žije. Vyštudoval strednú elektrotechnickú školu, neskôr bakalárske štúdium systémovej ekológie a magisterské environmentálny manažment, v minulosti pôsobil v podnikateľskom sektore.

Pôsobil ako predseda DR Lesov mesta Brezna a v súčasnosti je už druhé volebné obdobie zástupcom primátora mesta Brezna.

História Bažantnice v Palárikove v kocke

To, čo bolo voľakedy bezpochyby dobré a kvalitné, dnes už často upadá do zabudnutia. Netýka sa to iba výrobkov či zvykov. Postupnému vyprchaniu z povedomia ľudí čelia aj voľakedy monumentálne stavby, mestá či celé civilizácie. Jedinou možnosťou, ako si bývalú slávu čohokoľvek zachovať a pripomenúť, je zaznamenať ju v knihách. A to je aj prípad Bažantnice v Palárikove.

Hoci od najslávnejších časov tohto územia uplynulo iba jedno storočie, čas vykonal svoje a dnes si už môžeme iba predstavovať, ako vyzerala bažantnica koncom 19. storočia v časoch grófa Ľudo-

víta II. Károlyiho, alebo jeho predchodcu, zakladateľa bažantnice Františka Károlyiho. O tom a aj o ďalších podrobnostiach sa môžeme dočítať v novej publikácii palárikovského historika Imricha Szaba, ktorému s touto publikáciou pomáhal aj kolega z bývalého OZ Palárikovo Jozef Habara.

Kniha História poľovného revíru a bažantnice Palárikovo v žiadnom prípade nie je obyčajnou beletriou. Na 250 stranách prináša okrem základných informácií a približne stovky kvalitných fotografií aj desiatky faktografických tabuliek a grafov s vyčíslením napríklad odchovu aj výradu drobnej zveri v Palárikovskej bažantnici, ktoré sa podarilo zachovať napriek požiaru palárikovského archívu uloženom v komjatickom kaštieli.

Čitateľ sa dozvie aj historické súvislosti a časť knihy je venovaná aj prírodným podmienkam, súčasnosti a tiež najbližšej budúcnosti bažantnice a palárikovského kaštiela.

Hoci je záber knihy úzko spätý s malým územím na juhozápade Slovenska, inšpiráciu a poučenie môže priniesť všetkým poľovníkom, lesníkom či historikom.

-vr-

Stručný sprievodca lesníckymi osobnosťami

Druhá kniha, ktorú vám dnes predstavíme, pomôže rýchlo sa zorientovať v najzaujímavejších lesníckych osobnostiach. Knihu Historické lesnícke osobnosti Viliama Stockmanna by sme mohli pokojne nazvať aj Kto je kto v lesníctve. Zahŕňa viac ako 300 domáich, ale aj svetovo známych lesníkov od napríklad taliansko – rakúskeho prírodovedca Scopili Giovanni Antonia (1723 - 1788) cez prof. Lea Skatulu (1899 – 1974) až po našich súčasníkov, akými bol napríklad rektor

Vysoké školy lesníckej a drevárskej Adolf Priesol (1926 - 2005).

Každý z lesníckych osobností venoval autor jednu stranu s popisom priebehu štúdia a zamestnania, vo väčšine prípadov aj s fotografiou. Množstvo lesníckych osobností je však také rozsiahle, že sa do jednej knihy nezmestili a autor už pripravuje druhé pokračovanie diela.

-vr-

LESY SR vydali spomienkové DVD z vydarenej akcie

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene v spolupráci s OZ Prešov a Ing. Marcelom Lehockým vydali pamätné DVD „Profesor Július Komárek a karpatská zver“. Bolo vydané pri príležitosti seminára a slávnostného odhalenia významného lesníckeho miesta Komárkova chata, ktorý sa konal 23.08.2012. Nájdete v ňom záznam z relácie Halali, aktuálne fotografie, originál hlasového prejavu

prof. Júliusa Komárka v Českom rozhlase kde spomína na poľovačky a krásy východného Slovenska, prepis knihy Ing. Marcela Lehockého Lovy v Karpatoch takmer po sto rokoch a galériu trofejí karpatských jeleňov. V prípade záujmu je obmedzený počet k dispozícii v Lesníckom a drevárskom múzeu.

Ivan Hanula,
LDM Zvolene

260. výročie Bažantnice Palárikovo

Najstaršia známa bažantnica na Slovensku pri kaštieli v Palárikove si v závere minulého roku pripomenula 260 rokov od svojho založenia grófom Františkom Károlyim. Rovnako ako v čase svojho vzniku, ponúka aj v súčasnosti priaznivcom poľovníctva nezabudnuteľné zážitky pri poľovačkách na bažanty, ale aj na divé morky či muflóny, spojené s možnosťou ubytovania v poľovníckom kaštieli z 18. storočia. Každoročne sa v bažantnici odloví od päť do deväť tisíc kusov bažantov.

Bažantnica, ktorá vznikla pôvodne na výmere 200 hektárov, priamo susedí s anglickým parkom pri poľovníckom kaštieli. V čase jej založenia v nej chovali 96 moriek a približne 400 bažantov. Neskôr Károlyiovci rozšírili výmeru bažantnice na 12.650 ha. Po prvej svetovej vojne a následnej pozemkovej reforme sa poľovný revír zreorganizoval a vlastná plocha sa znížila na 3100 hektárov. V súčasnosti (od roku

roku 1909 ulovilo v Palárikove osem poľovníkov za jeden deň 6125 bažantov a 223 kusov inej zveri, čo bol vtedy svetový rekord. V palárikovskej bažantnici sa praktizuje polodivý chov bažantov, ktorý spočíva v umelom liahnutí a vypúšťaní dospelých bažantov do prírody.

Jednou z dominánt Palárikova, ktorá sa úzko spája s bažantnicou, je poľovnícky kaštieľ s rozsiahlym anglickým parkom. História kaštiela sa začína pred rokom 1730, kedy gróf Alexander Károlyi kúpil od grófa Maximiliána Kaunitza šuriansko-mederské panstvo s pozemkami a jednoduchým kaštelom. Prvá prestavba kaštiela bola dokončená v roku 1765 za grófa Antona Károlyiho podľa projektu nemeckého architekta a staviteľa Franza Antona Hilldebranda. V roku 1866 za grófa Alojza Károlyiho kaštieľ zrenovovali a upravili v klasicistickom štýle podľa návrhu známeho uhorského architekta Miklósa Ibla.

Poslednou veľkou opravou, ktorá priblížila interiér kaštiela jeho pôvodnému vzhľadu, prešiel v rokoch 1995 – 2002. V súčasnosti je tu nainštalovaná stála me-

2007) je výmera poľovného revíru 1446 hektárov, z čoho oplotené jadro bažantnice má 172 ha. K zaujímavostiam bažantnice patria takmer tristočné duby chránené zákonom a systém umelých zavodňovacích kanálov.

Čo sa týka počtu odlovej zveri, patria k historicky najlepším roky zo začiatku minulého storočia. Napríklad v

dzinárrodná výstava poľovníckych trofejí vysokej zveri. Pripomína založenie medzinárodnej poľovníckej organizácie CIC, ktorej základy položili v roku 1928 práve v palárikovskom kaštieli. Trofeje tu umiestnili takmer všetky členské štáty tejto organizácie.

Hoci rekordné čísla lovu tu už dnes nedosahujú, bažantnica je stále mag-

netom pre poľovníkov a ročne priťahuje desiatky poľovníckych hosťov. Komplex poľovníckeho kaštiela, anglického parku a bažantnice, ktoré k sebe neodlučiteľne patria, môže byť aj v dnešnom čase veľkým prínosom pre majiteľov nielen po čisto ekonomickej stránke, zaznelo viackrát pri decembrových oslavách 260. výročia založenia bažantnice.

Viac ako štyri desiatky hostí, medzi ktorými nechýbal napríklad ani japonský novinár píšuci zo strednej Európy pre japonské médiá, sa v piatok 14. decembra zišli v kaštieli v Palárikove, aby si pripomenuli významné výročie a vypočuli si aj odborné prednášky

o bažantiarstve na Slovensku. Spomienkové stretnutie, ktorého sa mimochodom zúčastnili zástupcovia iba štyroch OZ vrátane domácich kolegov z OZ Palárikovo, zavrášilo uvedenie do života novej knihy o palárikovskej bažantnici miestneho spi-

sovateľa a historika Imricha Szaba. Je iba škoda, že termín stretnutia nevyhovoval potomkovi Károlyiovcov Józsefovi Károlyimu, ktorý do Palárikova dorazil na oslavy obce o deň neskôr.

Kaštielne lesné parky

Lesy vedia rozprávať, len treba rozumieť ich reči. Rozprávajú o dejinách okolo seba, oživujú príhody o statkároch, lesníkoch alebo hoci aj o inžinieroch projektujúcich parky. Do tohto sveta sme nahliadli pri otvorení projektu „Spoločne za obnovu chránených historických parkov v Palárikove a v Diósjenő“ v maďarskej Katalinpuszte, ktorý plánuje na oboch stranách hranice rekonštrukciu takýchto krásnych kaštielných parkov.

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Čo spája Topolčiansky, Dégsy, Füzésradványsky, Fertődsky, Diósjenősky a Palárikovský kaštieľ? Spája ich to výnimočné prostredie, ktorého stredobodom stojí ako inžinierske majstrovské dielo samotná stavba statku, sídlo statkára. Prostredie vyzdvihuje práve preto nielen kaštielne budovy, ale aj ich obklopujúce krásne parky, ktoré sú neoceniteľne hodnotné. Medzi stáročnými stromami často narazíme na jedinečné hodnoty a prekvapujúco predvídajú projekčnú činnosť. Aj preto je tak dôležitá ich ochrana a obnova. Navyše spomedzi štátnych obhospodarovateľov lesov viaceré podniky začali na týchto miestach s odbornou obnovou parkov. O týchto kaštielných parkoch odzneli tie referáty, ktoré ako súčasť slávnostného otvorenia projektu oznámili revitalizáciu dvoch zázračných parkov. Dobré vzťahy IPOLY ERDŐ Zrt. a štátneho podniku LESY SR, ako dvoch susediacich štátnych lesobhospodarujúcich organizácií sa datujú dávnejšie. Stačí len poukázať na veľmi úspešné Putovné zhromaždenie v Banskej Štiavnici v roku 2009, alebo na zriadenie spoločného poľovníckeho klastra v tomto roku.

Čo spája Topolčiansky, Dégsy, Füzésradványsky, Fertődsky, Diósjenősky a Palárikovský kaštieľ? Spája ich to výnimočné prostredie, ktorého stredobodom stojí ako inžinierske majstrovské dielo samotná stavba statku, sídlo statkára. Prostredie vyzdvihuje práve preto nielen kaštielne budovy, ale aj ich obklopujúce krásne parky, ktoré sú neoceniteľne hodnotné. Medzi stáročnými stromami často narazíme na jedinečné hodnoty a prekvapujúco predvídajú projekčnú činnosť. Aj preto je tak dôležitá ich ochrana a obnova. Navyše spomedzi štátnych obhospodarovateľov lesov viaceré podniky začali na týchto miestach s odbornou obnovou parkov. O týchto kaštielných parkoch odzneli tie referáty, ktoré ako súčasť slávnostného otvorenia projektu oznámili revitalizáciu dvoch zázračných parkov. Dobré vzťahy IPOLY ERDŐ Zrt. a štátneho podniku LESY SR, ako dvoch susediacich štátnych lesobhospodarujúcich organizácií sa datujú dávnejšie. Stačí len poukázať na veľmi úspešné Putovné zhromaždenie v Banskej Štiavnici v roku 2009, alebo na zriadenie spoločného poľovníckeho klastra v tomto roku.

V Turistickom centre v Katalinpuszte na otvárací konferencii projektu s číslom HUSK/1101/2.2.1/0355 a s názvom „Spoločne pre obnovu chránených historických parkov v Palárikove a v Diósjenő“ najskôr z titulu hostiteľa generálny riaditeľ László Kiss pozdravil prítomných, ktorý pri predstavení IPOLY ERDŐ Zrt. zdôraznil, koľko prírodných a kultúrno-historických hodnôt odpočíva i dnes hlboko v našich lesoch. Aj ich spoločnosť robí veľa preto, aby sa dedičstvo bývalých vlastníkov lesov zachovalo, prípadne dostalo novú funkciu. Po obnove hájeniek a poľovníckych chát majú maďarskí odborníci novú výzvu. Kaštielny park v Diósjenő, totiž vykazuje zanedbaný ale dynamicky sa meniaci stav lesa, kde medzi stáročnými stromami nájdeme hlúčky desaťročných nárastov. Čiže nie je to malá úloha, aby sa tohto systému dotkli odborníci tak, aby výsledok odzrkadlil predstavu inžiniera vysnivajúceho pôvodnú anglickú záhradu a zároveň zachoval aj vytvorené chránené prírodné hodnoty.

Projektový manažér František Král (LESY SR, š. p.) po všeobecnom predstavení projektu poukázal na to, že ochrana a obnova dedičstva sa tu spája s ochranou prírody a to nielen v dvojročnom trvaní projektu, ale aj po jeho ukončení. Z 879 tisíc EUR celkového rozpočtu projektu partneri dostanú podporu 733 tisíc Eur z ERDF, z čoho sa pokúsia o rekonštrukciu parkov na základe dostupných dokumentov tak, aby sa mohli stať zároveň aj miestom pre environmentálnu výchovu.

O chránených parkoch a záhradách a o prebiehajúcich projektoch podala vyčerpávajúcu správu referentka Darina Ulrychová z Nitrianskeho krajského Pamiatkového úradu SR. Pri obnove jednotlivých parkov a záhrad sa stretávajú s veľmi zložitými a od seba odlišnými problémami, veď prístupy majiteľov, miestne danosti, ciele budúceho využívania alebo získanie zdrojov na obnovu sú veľmi rozmanité. Východiskovým bodom je v každom prípade výskum pôvodnej cieľovej predstavy záhrady a jej vzniku a vytvorenie ich hodnotného obrazu na základe prieskumu archívnych alebo iných zdrojov. O dosiahnutých úspechoch sme mali možnosť vidieť bohaté ilustrovaný obrázkový referát.

Hoci je úloha obnovy historických parkov pekná, je možné všeobecné zásady rozmeniť na drobné a realizovať ich iba tak, keď po starostlivom bádání a terénnej obhliadke nasleduje podrobné plánovanie. V tejto práci majú na oboch stranách veľkú zodpovednosť projektanti. Doterajšie životné diela Zoltána Balka a Gábora Alföldyho však znamenajú garanciu úspechu projektu. Z oboch referátov vysvitlo, že tak v Diósjenő, ako aj v Palárikove už vo fáze projekčnej činnosti čelili početným ťažkostiam. Oba parky sú mimoriadne zanedbané, kde často nie je možné nájsť ani pôvodné vytvorené chodníky. Starostlivo vytvorenú priestorovú štruktúru dnes nie je možné nájsť. Zo začínajúceho sa prieskumu súčasného stavu vysvitlo napríklad fakt, že mikrorelief a rozmanitosť rastlinných druhov núti zohľadniť rozdielne pohľady počas projektovej činnosti. V Diósjenő žiaľ pôvodné projekty nie je

možné nájsť, hoci vtedajší projektant János Hein bol vtedy najvýznamnejší maďarský záhradný projektant. So svojimi projektmi záhrad získal na Svetovej výstave v Paríži v roku 1900 zlatú medailu, a v Maďarsku naprojektoval viac ako 250 záhrad a parkov. Projektom Palárikovského kaštieľa rodina Károlyiovcov poverila viedenského inžiniera Kocha, ale projekty hospodárskych a obsluhujúcich budov a parku vyhotovil Mikuláš Ybl.

Po podrobnom predstavení plánovaných aktivít v parkoch pokračovala otváracia konferencia terénnou obhliadkou na maďarskej strane ležiaceho Diósjenőského kaštielného parku Sándora Svába, čomu predchádzal referát riaditeľa pre verejnospošepe veci Lászlóa Zanatiho. Lesníci sa na toto územie vo všeobecnosti nepozerajú ako na kaštielny park, ale na taký lesný porast, kde prirodzené procesy viac ako pol storočia dominujú pri nepatrnom zásahu človeka. Čiže na skúmanie prirodzenej dynamiky lesa sa na tomto mieste vždy naskytla veľmi dobrá príležitosť. Novou výzvou je i tu uskutočnenie takého zásahu, kde sú priority iné. Kde konečným cieľom je anglická záhrada s prirodzeným dojomom, kde v ohnisku pohľadu stojí kaštieľ, v súčasnosti slúžiaci ako rehabilitačný ústav a pozoruhodnosti okolí.

Účastníci otvárací slávnosti zásluhou Ipoly Erdő Zrt. navštívili náročne obnovenú lesnícku budovu aj Lesný park voľného času v Diósjenő, čo je dôkazom úcty k predchodcom a snahy o náročnosť. Môžeme teda dúfať, že aj tieto investície sa vyhotovia v tomto duchu.

Predstavené vizualizácie iste budú hodné prácam slávnych predkov, dokonca budú lepšie, veď parky sa stanú miestom pre výučbu. Veríme, že o úspechu revitalizácie týchto obrovských historických a z hľadiska ochrany prírodných hodnôt a pamiatok veľmi významných parkov, budeme mať možnosť aj neskôr referovať na tomto mieste.

Lengyel László Zoltán
vedúci práce s verejnosťou
Ipoly Erdő Zrt.

Aukcie dreva

V dňoch 20.11. až 23.11. 2012 sa na Odštepnom závode vo Vranove, na MES Vranov, uskutočnila verejná dražba surového dreva.

Na dražbu bolo pripravených 236 ks výrezov zoradených podľa drevín. Najväčší objem predstavovali dreviny buk - 148 ks v objeme 203,71 m³ a dub - 63 ks v objeme 77,35 m³.

Vyhodnotenie aukcie z 20.11. - 23.11.2012 podľa drevín

Drevina	počet ks	Ponuka		Vydražené						Úspešnosť % (m ³)
		m ³	Vyvol cena €	počet ks	m ³	Vyvol cena €	Vydraž cena €	Cenové navýšenie		
								€	%	
BK	148	203,71	13086,32	148	203,71	13086,32	18639,98	5553,66	42,44	100,00
BH	2	1,55	91,39	2	1,55	91,39	223,35	131,96	144,38	100,00
CS	1	1,67	261,44	1	1,67	261,44	372,41	110,97	42,45	100,00
DB	63	77,35	13874,05	63	77,35	13874,05	23623,02	9748,97	70,27	100,00
JH	12	12,63	1035,60	12	12,63	1035,60	1675,54	639,94	61,79	100,00
JS	2	2,63	236,41	2	2,63	236,41	300,34	63,93	27,04	100,00
LP	0	0	0,00	0	0	0,00	0,00	0,00		
SC	7	14,32	1178,33	7	14,32	1178,33	1533,92	355,59	30,18	100,00
HB	1	1,65	81,66	1	1,65	81,66	156,75	75,09	91,96	100,00
Spolu	236	315,51	29845,21	236	315,51	29845,2071	46525,31	16680,10	55,89	100,00

Dražby sa zúčastnilo 19 dražiteľov, ktorí predložili ponuky. Celková vydražená suma bola 46 525,31 €, cenové navýšenie bolo 16 680,10 €. Najväčší záujem bol o drevinu dub, pri ktorej boli aj najvyššie ponuky. Priemerná vydražená cena pri drevine dub bola 305,40 €/m³. Pri drevine buk bola priemerná vydražená cena 91,50 €/m³. Predané boli všetky výrezy, čo znamená, že kvalitné sortimenty sú stále žiadané.

Jaroslav Dolobáč
OZ Vranov

Pasovanie

Región Gemera, kde sa nachádza aj obec Betliar, patrí oddávna k významným a vyhľadávaným poľovním oblastiam najmä vďaka priaznivým prírodným podmienkam pre zver a svojou scenériou okúzlia každého poľovníka. V Betliari sa okrem dobre známeho poľovníckeho kaštieľa rodiny Andrásyovcov nachádza i poľovníckej verejnosti rovnako známa zvernica Betliar, ktorá bola Lesmi Slovenskej republiky, š. p. zrekonštruovaná v rokoch 2003 – 2005. Jej história siaha až do roku 1885.

Nie náhodou prenikli správy o dobrých poľovačkách v Gemeri i za hranice Slovenska. Dňa 22. novembra 2012 privítali na OZ Rožňava poľovního hosta zo Spojených štátov amerických, ktorý priletel na Slovensko na svoju prvú poľovačku v Európe. Po príchode bola pre pána Tima i jeho rodinu pripravená slávnostná večera v betliarskom kaštieli, keďže v Amerike pripadá na štvrtý novembrový štvrtok deň vďakovzdaní. I ďalšie štyri dni boli

Akcia Betliar

naplnené bohatým programom, ktorý prehostili organizovali LESY SR, OZ Rožňava ako napr. prehliadka Košíc a Budapešti, prezentácia a ochutnávka vín, ochutnávky divinových špecialít, hudobné predstavenia a pod. Pán Tim spolu so sprievodcom Ľubomírom Tengelym z LS Betliar absolvovali šesť vychádzok do zvernice i voľného poľovníckeho revíru. I keď počasie nebolo najlepšie, možno konštatovať, že priazeň bohyne lovu Diany a patróna poľovníkov sv. Huberta bola naklonená vzácnemu hostovi, ktorému sa postupne podarilo uloviť bronzového a strieborného daniela a zlatého muflóna, ktorý s bodovou hodnotou 223,85 bodov CIC je novou historicky najsilnejšou trofejou Zvernice Betliar.

Vďaka veľmi dobrej spolupráci so Slovenským národným múzeom – kaštieľ Betliar mohol prebehnúť slávnostný záverečný ceremoniál v priľahlom parku, v tesnej blízkosti krásneho kaštieľa. Bol

to tiež svojím spôsobom historický okamih, lebo takýto poľovnícky výrad sa tu pri betliarskom kaštieli konal naposledy pred sto rokmi ešte za čias Andrásyovcov. Za účasti pána riaditeľa Balazsa, sprievodcu Ľubomíra Tengelyho a poľovníckeho referenta Marcela Lehoekého boli pánovi Timovi k ulovenej zveri odovzdané medaily a pamätné listiny Lesov SR. Zároveň si mohol na vlastnej koži vyskúšať naše poľovnícke zvyky tradície - pasovanie na lovca poľovníckym tesákom i palicou. K dlhému zoznamu vecí, ktoré pán Tim videl a zažil po prvýkrát v živote, možno pridať i trúbenie na lesných rohoch. Práve tie ukončili poľovníckym signálom ceremoniál, po ktorom nasledoval rozlúčkový obed. Za štyri dni sa nazbieralo aj množstvo zážitkov, ktoré sa pospomínali pri obede. Vďaka precíznej organizácii zo strany závodu nebolo vecí, za ktorú by bolo potrebné sa ospravedlňovať či hanbiť. Prijemná atmosféra v apartmánovom dome sa chýlila ku koncu. Mnoho poďakovaní, vládnuca spokojnosť a zážitky posledných dní primáli pána Tima ku konštatovaniu, že o rok príde zas. Ak sa bude dať, i s otcom a bratom. A prínos pre nás, okrem toho že sme zvládli aj takúto akciu podľa najnáročnejších požiadaviek hostí, vo finančnom vyjadrení dosiahol takmer 20 tis. € a z toho polovica išla za poskytnuté služby v „na pracovne príležitosti chudobnom regióne Slovenska“

Barbora Hrivňáková

Úvodná konferencia projektu

Poľovnícky a lesnícky klastre pre napomáhanie udržateľného cezhraničného rozvoja

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Európska únia

Európsky fond regionálneho rozvoja

Budujeme partnerstvá

Zlepšenie podnikateľského prostredia podnikateľov pracujúcich v poľovníctve, lesníctve a turistike je základným cieľom cezhraničného projektu „Poľovnícky a lesnícky klastre pre napomáhanie udržateľného cezhraničného rozvoja“. Hoci projekt už beží od začiatku februára minulého roka, úvodná konferencia, pri

ktorej sa po prvý raz stretli zástupcovia všetkých záujmových skupín zo slovenskej aj maďarskej strany, sa uskutočnila v stredu 12. decembra v maďarskom Szécsényi. Za slovenskú stranu sa okrem iných zúčastnil podpredseda Banskobystrickej regionálnej komory SOPK Vladimír Mužila, riaditeľ Krajskej rozvojovej agentúry v Banskej Bystrici Štefan Repko a podnik LESY SR reprezentoval organizačný riaditeľ Ján Kostrian.

Priamou cieľovou skupinou projektu sú členovia klastra, ktorých bude podľa odhadov a zámerov približne 300. Na internetovej stránke Obchodnej a priemyselnej komory Novohradskej župy budú mať členovia klastra prístup k databáze s kontaktnými údajmi partnerov, s ich činnosťou a voľnými kapacitami. To umožní aktívnu hospodársku spoluprácu medzi členmi a lepšie využitie ich kapacít. Súčas-

ťou projektu s číslom HUSK/100/1.1.2/0022 bude aj vypracovanie marketingových štúdií v okruhoch biomasa, poľovníctvo a ekoturistika.

-vr-

Mapy LIK

Všetky odštepňé závody už vydali turisticko-informačné mapy

Chránime prírodu pre človeka, nie pred človekom. To je myšlienka, ktorá bola inšpiráciou k vzniku série 26 turistických map lesných odštepňých závodov.

Prvé mapy LIK odštepňých závodov boli vydané v roku 2005 OZ Revúca a Čadca, v roku 2006 k nim pribudli mapy OZ Námestovo a Slovenská Ľupča. V ďalších rokoch to boli postupne mapy OZ Považská Bystrica, Bardejov, Topoľčianky, Šaštín, Žilina, Trenčín, Čierny Balog, Beňuš, Prešov, Sobrance, Vranov, Krupina, Križáň. V roku 2011 vyšli mapy OZ Smolenice, Palárikovo, Žarnovica, Rožňava a konečne v roku 2012 posledné mapy OZ Košice, Levice, Prievidza, Liptovský Hrádok, Rimavská Sobota.

Mapy sú populárne a dobre slúžia účelu, informujú o práci lesníkov, o význam lesov pre spoločnosť. Oslavujú širokú

verejnú, hlavne tých, ktorí majú záľubu v lesoturistike a spoznávaní krás Slovenska.

Základom je mapa z Vojenského kartografického ústavu Harmanec v mierke 1:50000. Odštepňé závody doplnili na túto mapu lesnícke informácie a zaujímavosti zo svojho územia, texty, fotografie, kresby. Výsledkom sú podrobné, obsahovo bohaté a krásne mapy s obrázkami a popisom lesníckych a turistických zaujímavostí.

Každý odštepňý závod LESOV SR, š. p. pôsobí na území, ktoré sa vyznačuje jedinečnými lesníckymi, prírodnými, kultúrnymi a historickými reáliami. Ľudia na svojom odštepňom závode poznajú svoju krajinu najlepšie, tieto vedomosti sa dostali do máp, sú tam historicky pozoruhodné miesta, pamätné stromy, náučné lesnícke chodníky, regionálne zaujíma-

vosti a samozrejme všetky dôležité informácie o odštepňom závode.

Mapy tiež poskytujú informácie o možnostiach ubytovania v zariadeniach štátnych lesov.

Treba poďakovať lesníkom, pracovníkom odštepňých závodov a lesných správ, ktorí zhromažďovali materiály, fotografovali, skúmali archívy, študovali mapy a knihy, písali texty a všetky informácie dávali dokopy tak, že vzniklo hodnotné mapové dielo na úžitok všetkých.

Ivan Hanula,
LDM Zvolen

Turistické odkrývanie Pilska

Orava ponúka návštevníkovi mnoho zaujímavostí, krás i atrakcií. Flyšové pohorie Oravské Beskydy medzi ne nepochybne patrí. Po Babej hore (1 725 m n. m.) je Pilsko (1 557 m n. m.) druhým najvyšším vrcholom tohto majestátneho pohoria. V jeho masíve sa nachádza nový Lesnícky náučný chodník Pilsko, ktorý vám o krásnej prírode tohto kraja aj čo to prezradí. Ide pravdepodobne o prvý lesnícky náučný chodník otvorený v zimnom období čo má, ako sa sami môžete presvedčiť na fotografiách, svoje čaro.

Lesnícky náučný chodník sa nachádza v masíve vrchu Pilsko. Začína pri chate Randová v nadmorskej výške 880 m. n. m., je 4,7 km dlhý. Venovaný je všetkým návštevníkom, ktorí zvládnu mierne náročnejší terén a okrem oddychu chcú poznať les (formou informačných tabulí s obrázkami a výstižnými textami), ktorý človek obhospodaruje a má z neho úžitok (vo forme dreva, zdroja pitnej vody, lesných plodov), ako aj les, ktorý odumiera a jeho vývoj je ponechaný na prírodu.

Chodník otvoril 11. decembra 2012, za zvuku lesných rohov riaditeľ OZ Námestovo Igor Zboja. „Vďaka patrí Rudolfovi Trajovi a kolektívu zamestnancov LS Mútne, za vybudovanie náučného chodníka, ktorý by mal mať v budúcnosti 8,7 km.“ uviedol riaditeľ Igor Zboja. Zamestnancom OZ Námestovo chodník posluží pri aktivitách lesnej pedagogiky a príležitostných akciách, napr. počas mesiaca lesov. Dodal, že predĺženie chodníka je závislé na finančných možnostiach závodu. Slovo odovzdal vedúcej Strediska práce s verejnosťou a Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene Ľubici Milanovej, ktorá všetkých pozdravila a informovala, že ide

v poradí o 31. LNCH. Po nej sa ujal slova i hovorca podniku Vlastimil Rezek, ktorý pripomenul, že ide o posledný LNCH otvorený nielen v tomto roku, ale i pre dlhšie nasledujúce obdobie. Vedenie podniku prijalo rozhodnutie venovať sa predovšetkým údržbe a využívaniu početných LNCH.

Trasa vedie lešom tak, aby každý kto bude chodníkom kráčať, mohol kvalifikovane porovnávať obhospodarováný les a les, v ktorom je príroda

ponechaná sama na seba. Ochrana vrcholu Pilska má predovšetkým vedecko-výskumný, náučno-osvetový a zdravotno-rekreačný význam. Dôležité sú aj jeho širšie biologické, pôdochranné a lesoochranné funkcie. Za povšimnutie stojí zbierka anomálií kmeňov stromov ako aj množstvo novovybudovaných miest pre oddych a občerstvenie, ale aj dva altánky na ochranu pred nečasom, či studnička, vyvierajúca spod hlúbika dreveného hriába.

Na nový náučný chodník sa najlepšie dostanete z Mútneho, od koliby Malák po žltej turistickú značku. Z Oravského Veselého môžete ísť peši od autobusovej zastávky (Kumor), alebo motorovým vozidlom.

LNCH Pilsko je vhodné miesto oddychu a poučenia pre tých, ktorí majú radi tzv. bohom zabudnuté miesta, kde sa žije pokojne v lone panenskej prírody, bez zhonu a bez veľkého počtu turistov.

Ivan Hanula
LDM Zvolen

Inšpirácia Wintonom

Príbeh Sira Nicholasa Wintona, ktorý vyviezol z Československa 699 židovských detí, zachrániac ich tak pred hitlerovskými plynovými sprchami, je dostatočne známy. Možno ste zachytili vianočnú reprízu rozhovoru s týmto, dnes už 103 ročným, úžasným človekom. Zaujal jeho vtip i životná múdrosť. Hodné pripomenutia sú najmä slová sklamania nad tým, že ľudstvo sa príčasto zaoberá hlúposťami a podstata mu uniká. Ako príklad toho, čo trestuhodne zanedbávame použil zdroje pitnej vody. Spomenul som si na to, keď som si prečítal decembrového LESNÍKA. Viacerí sa v ňom zamýšľajú nad výnimočnou hodnotou smrekového dreva i nad tým, ako pokles zastúpenia smreka na svoju pôvodnú prirodzenú úroveň postihne ekonomické záujmy lesníkov i drevárov. Ďakujem šéfredaktorovi Vlastimilovi Rezekovi, ktorý túto tému otvoril i jemne okorenil („Smrek alebo buk?“) a umožnil nám tak nahliadnúť do svojich lesníckych svedomí. V tom svojom nachádzam presvedčenie, že hodnotu lesníckej práce nebude nikdy vyjadrovať množstvo dodaného smrekového deva, ale jedine to, aké lesy dokážeme zachovať. Pretože strategickej tektúre menom pitná voda je čerta po tom, či vyviera pod smrekom, hrabom, alebo agátom. Dôležité je, že vyviera. A aby stále mohla, tak potrebuje stabilné, druhovo pestré, výškovo členité, jednoducho

– prírode blízke lesy. Zodpovední kapitáni lesnej výroby namietnu, že ich neplatia za vízie vodných tokov zajtrajška, ale za udržiavanie finančných tokov dneška. To je pravda, ale pravda veľmi krátkozraká. Lebo ak by sme prijali hru na dodávateľov toho, čo sa dobre predáva, tak by sme popreli historický zmysel našej profesie. Ten spočíva v tom, že sme v dobách obrovskej expanzie baníctva a hutníctva dokázali svojou odbornosťou zachrániť lesy pred totálnou devastáciou. Teraz je výzva ešte väčšia. V hre je záchrana lesov pred výraznými klimatickými zmenami, pred rozsiahlymi kalamitami, pred nebyvalým sociálnym tlakom a nepochybne aj pred tlakom spracovateľov dreva, ktorí by boli najradšej, keby sme vyrábali len smrekovú vlákninu, najlepšie však tak okolo 40 cm hrubú, rovnú a bez hĺč...

Samozrejme otázku dostatočnosti finančných zdrojov nemožno zanedbať, je rozhodujúca. Vidím tu tri nevyužiteľné strategické možnosti. Ani o jednej z nich by však nemalo zmysel hovoriť, ak by sme si pri akejkol'vek finančnej úvahe nespomenuli na stratené milióny, ktoré sme z rôznych, no rozhodne nie čestných dôvodov, „darovali“, raz tým a potom zase oným. Tu neostáva nič iné, len povedať – stačilo, nikdy viac. Takže po prvé: k úlohám lesníckych kapitánov, ktorí sú zo svojich veliteľských stanovíšť povinní dovi-

dieť dopredu, patrí aj zápas o to, aby sa mimoprodukčné funkcie lesov začali reálne oceňovať. Je to beh na dlhú trať, no keďže prebehnúť ju raz budeme musieť, treba začať. Spôsob, ako na to, už existuje. A pokračujeme: výberkový hospodársky spôsob. Nemôže byť koníčkom pre tých, ktorí majú čas a chuť maznať sa s lesom, ale musí sa stať základnou odpoveďou lesníkov na ekonomické, ekologické a sociálne výzvy našej doby. Nárast stability porastov i kvality ich produkcie, a to bez zvýšenia finálnej nákladovej náročnosti, sú strategickým cieľom nad ktorý dnes v lesníctve niet. Do tretice: zásadná reorganizácia podniku. Len pripomeniem, že „(Moje) kroky pre štátny podnik LESY SR“, sú dodnes na webe. Tá zátvorka je tam preto, že vôbec je dôležité kto tie kroky urobí, ale to, aby urobené boli. Najlepšie ešte pred tým, ako si ich tvrdo vynúti sám život.

V dileme „smrek alebo buk“ teda naozaj nie je obsiahnutá budúcnosť vlajkovej lode slovenského lesníctva. Tú treba vidieť v otázke či ešte chvíľu prešľapovať alebo už konečne vykročiť. Možno by sme sa mali inšpirovať odvahou pána Wintona. Je tu však istý rozdiel – ten to mal pri rozhodovaní oveľa ťažšie.

Ján Mičovský

autor je bývalým redaktorom LESNÍKA

„Drevo pre život“

v praxi môže pomôcť pri riešení problémov Rómov

Každoročne sa uskutočňujú Dni svätého Huberta vo Svätom Antone pri Banskej Štiavnici. V tejto obci je menšia komunita Rómov, žijúcich v ťažkých podmienkach. Miestne občianske združenie Ranč Nádej vedené Ondrejom Binderom s obecným úradom a stavebnou a drevospracujúcimi firmami sa rozhodlo uviesť do praxe slogan Drevo pre život. A čuduj sa svete, Rómovia stavajú pre svoje bývanie drevené, nízkonákladové, nízkoener-

getické domčeky s nižším štandardom. Keď ich dostávajú, prenajmú si ich za nízke nájomné 30 € od obecného úradu.

Za prácu dostávajú denný plat na základe dohody o vykonaní práce, aby boli motivovaní ku každodennej dochádzke do roboty a aby mesačnú mzdu neminuli naraz v krčme.

Domčeky zo sendvičových heraklitových dosiek s vloženým polystyrénom postavené na betónovej platni s drevenou

strechou krytou ondulinom majú miestnosti 2 +1, lokálne vykurované pieckou na drevo, ktorá dokáže vykúriť celý priestor. Rozpočet na celý domček je 22 tisíc eur. Tieto domčeky sú stavané v rámci memorálu Michala Buzalky.

Takýto ústretový krok by mohol byť aj inde príspevkom k riešeniu rómskej otázky, neformálne, bez otrepaných fráz.

Jiří Junek

Expanzivní živočichové nám lidově řečeno „přerostli přes hlavu“. Co s tím?

V areálu České zemědělské univerzity v Praze se 8. listopadu 2012 Česká lesnická společnost pořádala odborný seminář pod názvem „Škody způsobené invazními druhy živočichů“. Vhodnější by možná bylo je nazývat expanzivními živočichy. Cílem semináře, konaného za podpory MZe, bylo poukázat na škody, které způsobují na lesních majetcích a v honitbách druhy živočichů jako např. bobr evropský, kormorán obecný, krkavec velký, psík mývalovitý, mýval severní nebo norek americký. Seminář se zabýval možnostmi obrany a zásahů proti těmto živočichům, které jsou v souladu

borné skupiny ČLS pro myslivost, organizačním garantem PhDr. Ing. Vít Skála, tajemník ČLS.

Bobr je malý tlustý hlodavec s obrovským vlivem na naši civilizaci. Měnil totiž krajinu tak, aby byla vhodná i pro člověka. Bobří přinesli člověku spoustu dobrého: hustou kožešinu, ze které se šilo oblečení, ostré řezáky vhodné do zasazování do různých nástrojů i ceněné pachové žlázy s léčivými účinky. A to ani nemluvě o masu, kterého se dá z bobra získat stejné množství jako z jehněte. Ale ani to není všechno – bobří totiž svou činností vlastně stvořili Evropu v podobě, v jaké ji známe.

Největším nepřítelem Evropana byl les. Obrovské neprostupné plochy, kam husté větve nepropustily ani paprsek světla, bránily vzniku lidských sídel. Pod lesními velikány nemohlo vyrůst obilí, stromy svými silnými kořeny vysávaly většinu úrodných živin, které by mohly sloužit prospěchu lidí.

Člověk se snažil s lesem bojovat. A nebyl v tom sám, měl věrného spojence – bobra. Bobr kácel stromy podél vodních toků a pomáhal tím udržovat strukturální biodiverzitu v rámci lužních krajin. Významnější vliv na tvorbu životodárných trhlin v jinak téměř souvislém lesním příkrovu mohlo mít budování bobřích hrází. Hrázemi nadřazená jezírka se postupně zazemňovala

a dávala vzniknout otevřeným mokřadům a tzv. bobřím loukám.

Stromy se utopily v přehradě vzniklé bobří prací, do otevřeného prostoru mohly vniknout jiné druhy rostlin.

Na vzniklých loukách se pak častěji a lépe mohla pást větší zvěř jako jeleni nebo losi – a právě tam za nimi mohli

pronikat první lidé, kteří se sem dostávali.

Bobr byl páté nejčastěji nalázané lovené zvíře – po jelenu, zajáci, srnci a praseti. Je jasné, že v těchto dobách u nás bylo bobrů dost.

V druhé polovině devatenáctého a první polovině dvacátého století bobří v Evropě téměř vyhynuli, ke konci dvacátého století zejména vlivem reintrodukcí jejich počty rostou. V roce 2011 jich bylo v ČR spočteno v 634 teritoriích asi 3 500 kusů. Na základě předpokládaného biologického vývoje za „ideálních“ podmínek by jich za patnáct let mohlo být až 20 tisíc! S touto prognózou je už nutno se zabývat.

Jaké je stanovisko úseku lesního hospodářství Ministerstva zemědělství ČR? Bobr evropský patří mezi druhy zvěře, které nelze lovit podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nebo druhy zvěře, které jsou zvláště chráněnými živočichy podle zvláštních právních předpisů a nebyla-li k jejich lovu povolena výjimka podle těchto předpisů.

Ministerstvo zemědělství opakovaně jednalo s Ministerstvem životního prostředí o regulaci početních stavů bobra, ale dosud nedošlo k projednávání Plánu péče, jako hlavního koncepčního materiálu v přístupu k tomuto živočišnému druhu, ke shodě. Problematické okruhy jsou zejména vymezení oblastí, kde bude možné bobry kvůli jejich nebezpečným životním projevům regulovat, například v soustavě jihočeských rybníků, stejně jako shoda na podmínkách, jak by usměrnění tohoto druhu mělo být prováděno. Jako největší hrozbu ministerstvo zemědělství spatřuje v možnosti poškození vodohospodářských staveb bobrem. Z tohoto důvodu vidí jako možnost pro určení limitu pro výskyt bobra na daném území rozhodnutí vodosprávního úřadu vydaného s přihlédnutím ke stanovisku správce vodního toku nebo správce povodí. Pro

se stávající legislativou. První tři jmenované druhy živočichů jsou zvláště chráněnými živočichy.

Seminář byl určen vlastníkům lesa, pracovníkům státní správy, ochráncům přírody a pracovníkům v lesním hospodářství. Odborným garantem byl Ing. František Havránek, CSc., předseda od-

ilustraci – v obvodu Povodí Moravy na Břeclavsku posilňování stability bobry narušovaných protipovodňových hrází stojí ročně 10 milionů korun.

V Německu byl vyvinut přípravek Wöbra, který jako nátěr kmene chrání strom proti ohryzu bobrem. Je složen z pojiva a křemenného písku, má tedy mechanický účinek. Je netoxický vůči zvěři i lidem. Výška nátěru je asi metr po obvodu kmene. Chrání stromy dlouhodobě – až 15 let, na dřevinách je neviditelný, je odolný proti vodě, kůra pod nátěrem

dýchá. Na 1m² se spotřebuje asi 500 g přípravku. Je vhodný na ochranění vzácných a významných dřevin. Ale samozřejmě neřeší dynamicky rostoucí počty bobrů.

Statistika říká, že v ČR hnízdí a zimuje kolem 14 tisíc kormoránů. Poprvé zde zahnízdili v první polovině 16. století, přiletěli ze severovýchodních zemí, odkud pocházejí i nyní. Denně spořádají průměrně 400 g ryb, převládají menší ryby jako jelci, plotice a okouni, samozřejmě kromě tržních ryb menších velikostí. Kormoráni jsou žraví, někdy se velkou rybou udusí. Stanovisko Ministerstva životního prostředí zní, že od dubna roku 2013 bude kormorán vyřazen ze seznamu zvláště chráněných druhů. Tím ale problém nebude zcela vyřešen. Při lovu kormoránů je zastřelen jeden pták z hejna, které pak odletí jinač. A na místo zastřeleného kormorána nastupují další. Navíc kormorán není pro myslivce zajímavou zvěř.

Na semináři se hovořilo i o dalších v úvodu jmenovaných expanzivních problematických druzích zvěře. Je paradoxem, že jejich redukci se může zabývat pouze myslivecká stráž. Přehledu o jejich aspoň přibližných stavech by napomohla přesnější evidence jejich úlovků.

Jiří Junek

Lesy ČR budou na zahájení církevních restitucí připraveny

Pro potenciální žadatele podnik 28. prosince otevřel speciální internetovou sekci

V souvislosti s přijetím a vyhlášením zákona o majetkovém vyrovnání s církevními a náboženskými společnostmi Lesy ČR intenzivně pracují na tom, aby od 1. ledna 2013, kdy zákon nabude účinnosti, mohly být veškeré příslušné administrativní činnosti bez problémů zahájeny. V těchto dnech Lesy ČR dokončují plně v souladu s dikcí zákona přípravu systému evidence a vyřizování výzev k vydání majetku oprávněných osob. Přes poměrně krátké časové období mezi datem vyhlášení (5. 12. 2012) a nabytím účinnosti zákona (1. 1. 2013) učiní Lesy ČR maximum proto, aby veškeré procesy, které jsou k zajištění aplikace zákona nutné, byly dodrženy.

Lesy ČR v zájmu zlepšení informační podpory a celkového zvýšení osvěty související s tématem církevních restitucí otevřely v pátek 28. prosince na svých internetových stránkách www.lesy-cr.cz speciální informační sekci nazvanou Církevní restituce. Je určena převážně tzv. oprávněným osobám, které mohou dle schváleného zákona o vydání majetku žádat. Lesy ČR se zprovozněním speciální sekce snaží celý proces ulehčit, zpřehlednit a sjednotit. Sekce poskytne především informace o tom, jakým způsobem bude proces vydávání majetku probíhat. Součástí bude i „vzor výzvy oprávněné osoby k vydání majetku“, který vznikl v úzké spolupráci Lesů ČR a Pozemkového fondu ČR.

Snahou Lesů ČR je poskytnout oprávněným osobám nástroj k co nejlepší vzájemné komunikaci a eliminovat vznik případných komplikací a chyb při uplatňování nároků oprávněných osob na vydání majetku. Lesy ČR uvítají, pokud oprávněné osoby budou při uplatňování svých nároků na vydání majetku používat výhradně tento vzor.

Součástí nové sekce bude i vysvětlení základních pojmů a chybět nebudou ani internetové odkazy na stránky v daném tématu zainteresovaných institucí jako Ministerstva kultury, Ministerstva zemědělství, Pozemkového fondu, pozemkových úřadů či Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního.

Výzvy k vydání majetku budou moci oprávněné osoby uplatňovat nejdříve ke dni nabytí účinnosti zákona, tedy k 1. 1. 2013.

Zbyněk Boublík
Tiskový mluvčí Lesů ČR, s. p.

Lesy ČR nepochybily při tendru na oblečení pro lesníky, rozhodl ÚOHS

Státní lesy nepochybily při zakázkách na oblečení, obuv a další pracovní prostředky lesníků. Ještě před svátky o tom rozhodl antimonopolní úřad. Výběrovými řízeními se chtěla zabývat jak dozorčí rada podniku, tak právě Úřad na ochranu hospodářské soutěže. Podle jeho aktuálního verdiktu jsou ale tendry z letošního roku za víc než za 20 milionů korun v pořádku, informoval koncem minulého roku internetový portál ČT 24.

„Lesy České republiky neporušily nikde zákon o veřejných zakázkách, tudíž mohou podepsat smlouvu a mohou podle tohoto výběrového řízení nakupovat,“ uvedl podle ČT 24 předseda ÚOHS Petr Rafaj.

Kromě zpochybněných tendrů z letošního roku bude antimonopolní úřad rozhodovat i o tom, jestli Lesům potvrdí milionovou pokutu za výběrové řízení z roku 2010. Zda ji budou muset Lesy zaplatit, by mělo být jasné v řádu týdnů.

LESY ČR čelili v minulosti opakovaným podezřením z netransparentního hospodaření, co byl podle některých zdrojů i jeden z důvodů rezignace bývalého generálního ředitele Svatopluka Sýkora.

-vr-

Ing. Július Kukura nedožitá 90. narodeniny

Dlhoročný a známy pracovník Správy TANAP v Tatranskej Lomnici – Ing. Július Kukura sa narodil 7.1.1923 v Hrabušiciach v železničarskej rodine, kde absolvoval základné vzdelanie. Stredoškolské štúdium začal na gymnáziu v Spišskej Novej Vsi, ale ho nedokončil, prestúpil na Vyššiu lesnícku školu do Banskej Štiavnici, ktorú ukončil maturitnou skúškou v roku 1945. Neskôr pokračoval externe na Vysokej škole lesníckej a drevárskej, Lesníckej fakulte vo Zvolene, ktorú absolvoval v roku 1969.

Po absolvovaní strednej lesníckej školy začínal v rokoch 1946 – 1947 u Štátnych lesov Liptovský Hrádok na taxačnom oddelení ako taxátor. V rokoch 1947 – 1951 pokračoval na Správe Štátnych lesov Javorina, polesie Javorinka.

Následne začína jeho ťažiskové profesionálne obdobie keď v období rokov 1951 – 1983 pôsobil na Správe TANAP, Tatranská Lomnica, najskôr ako plánovač, neskôr vedúci oddele-

nia lesnej výroby a výrobo-technický námestník. V rokoch 1970 - 1983 pôsobil na Správe Tatranského národného parku, ako hlavný inžinier.

Ako dlhoročný pracovník Správy TANAP, ktorý prešiel viacerými pracovnými funkciami, mal možnosť dokonale poznať problematiku prevádzky i ochrany prírody v TANAPe. Tieto svoje znalosti efektívne využíval pri riadení prevádzky v tejto organizácii.

Mimo svojej profesie aktívne pracoval v Československom zväze telesnej výchovy ako lyžiarsky rozhodca FIS.

Príležitostne publikoval odborné príspevky v odbornej i regionálnej tlači s lesníckou a prírodoochrannou tematikou. Napr. „Lesné hospodárstvo TANAPu (1978), „30 rokov účelového lesného hospodárstva v TANAPe“ (1979).

Viliam Stockmann

Hugo Oppitz 110. výročie narodenia

Známy lesnícky odborník a dlhoročný výskumný pracovník Výskumnej stanice Správy TANAP – Hugo Oppitz sa narodil 16.1.1903 v Podhradí pri Topolčanoch v lesníckej rodine. Bolo preto logické, že v stredoškolskom štúdiu pokračoval na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici, ktorú úspešne ukončil v roku 1925.

Pred lesníckym štúdiom i po ňom pracoval ako lesný a prázdňinový praktikant na lesnom panstve Springera v Továrnikoch, neskôr ako lesný adjunkt i úradník drevoskladu v Topolčanoch. Pokračoval ako odborný učiteľ Štátnej hájnickej a drevárske – piliarskej školy v Liptovskom Hrádku (1927 – 1939), neskôr ako vedúci polesia Podbanské (1939 – 1946). Tu zažil známu vetrovú kalamitu (1941), ktorej neblahé výsledky znásobené rozsiahlym požiarom (Kôprová dolina, 1943) poznačili jeho tunajšiu následnú úspešnú rekonštrukčnú odbornú činnosť.

V rokoch 1946 – 1949 bol pestovateľom, vzápätí riaditeľom Správy štátnych lesov v Smolníckej Hute, neskôr riaditeľom Lesného závodu Mošovce (1948 – 1950) a vedúci polesia Liptovské Revúce (1950 – 1953).

Napokon zakotvil ako výskumný pra-

covník na Správe TANAPu, na vysunutom výskumnom pracovisku v Javorine (1953 – 1968). Dobrá znalosť jazyka maďarského i nemeckého mu pomáhala pri vykonávanom výskume. Ako výskumný pracovník inklinoval k riešeniu praktických, z hľadiska lesnej prevádzky základných úloh.

Jednou z nich bola ochrana lesných kultúr pred zverou, ako kľúčová úloha pestovania lesa v podmienkach TANAPu. Zameriaval sa na ochranu lesných kultúr pred ohryzom zveri pomocou oplôtok a drôtených odpudzovadiel. Je autorom zlepšovacieho návrhu na plotové odpudzovadlo z ľahkého drôteného pletiva, ktoré bolo úspešne uplatnené v lesnej prevádzke vo vysokohorských podmienkach. O tomto publikoval v práci „Visuté odpudzovadlo v kombinácii s drôtovým pletivom“ (1962), „Plotové odpudzovadlo z ľahkého drôtového pletiva“ (1965).

V roku 1958, kedy otázka semenných sadov u nás nebola ešte natoľko rozpracovaná, založil v Javorine pokusný semenný sad limby. Odborníkmi z lesníckej genetiky sa tento pokus kladne hodnotil, ako úspešný pokus vrúbľovania límb vo voľnej prírode, čoho dôkazom je ich plodnosť. Odbornou radou prispel aj pri pokuse o založenie podobného sadu v Žiarskej doline.

V roku 1968 išiel na zaslúžený penzijný odpočinok. Výsledky svojich prác a pokusov publikoval v časopise Les a zborníkoch TANAPu. Zomrel 29.12.1976 v Dolnom Kubíne.

Viliam Stockmann

Profesor Miroslav Stolina prípomínáme si nedožitú 90. narodeninu

Jeden z popredných slovenských lesníkov, pedagógov i výskumných pracovníkov – Profesor Ing. DrSc., Miroslav Stolina by si v týchto dňoch mohol pripomenúť svoje 90. ročné jubileum.

Narodil sa 13.1.1923 v Sobrančiach v učiteľskej rodine. Po presťahovaní rodiny do Levoče, základné vzdelanie i gymnázium absolvoval maturitou v Levoči v roku 1942. V štúdiu pokračoval na Slovenskej vysokej škole technickej, odbore lesníckom v Bratislave. Vojnové udalosti mu štúdium prerušili a po skončení vojny pokračoval na Lesníckom odbore Českého vysokého učenia technického v Prahe, kde promoval v roku 1949. Svoju kandidátsku prácu obhájil v roku 1957, docentúru získal v roku 1960, mimoriadnym profesorom bol menovaný v roku 1969, obhajoba doktorskej dizertačnej práce a menovanie riadnym profesorom nasledovalo v roku 1980.

Svoju lesnícku prax začínal ako hlavný inžinier lesného závodu Zvolen v roku 1950. V roku 1951 vypracoval lapákovú metódu boja proti lykožrútovi smrekovému, ktorú Oblastné riaditeľstvo štátnych lesov prijalo ako oficiálnu ochrannú metódu. Onedlho bol preložený na Správu lesného hospodárstva v Žarnovici (1952), aby tu pomohol riešiť odumieranie jedle vhodnými ochrannými opatreniami. Na-

riaditeľstvo štátnych lesov v snahe podporiť ochranu lesa navrhlo Ing. Stolinovi funkciu vedúceho inžiniera Ochrany lesa na Lesoprojekte vo Zvolene v roku 1953. O rok neskôr začína jeho najprv externá pedagogická dráha, keď roku 1954 začal

prednášať od roku 1960 na VŠLD, ako vedúci Katedry ochrany lesa na Lesníckej fakulte, nepretržite až do roku 1990. Na vysokej škole zastával aj akademické funkcie, bol prodekanom Lesníckej fakulty (1962-1966 a 1972-1975).

V roku 1990 odchádza do dôchodku, ale naďalej pôsobí na Českej zemiedelskej univerzite v Prahe, na Lesníckej fakulte ako vedúci Katedry ochrany lesov v období 1990-1996. Súčasne bol členom Vedeckej rady Fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen so sídlom v Banskej Štiavnici. Bol tiež hosťujúcim profesorom na Lesníckej fakulte Akadémie Rolníctvej v Krakove v období rokov 1993-2000.

Považujeme ho za významného vedca v oblasti ochrany lesa doma i v zahraničí, bol riešiteľ a koordinátor rady projektov výskumu moderných metód ochrany lesa a environmentalistiky na národnej, federatívnej a medzinárodnej úrovni. Autor a koordinátor koncepcie, stratégie a stability ochrany lesa, ochrany a tvorby krajiny na ekologickom princípe, tvorca koncepcie výučby disciplíny „Environmentalis-

tika“ pre lesnícku fakultu ČSFR. Autor a spoluautor mnohých vedeckých, odborných prác a referátov a 15 publikácií. Bol členom vedeckých rád lesníckych fakúlt v ČSSR, člen medzinárodných lesníckych výskumných organizácií, člen redakčných rád lesníckych časopisov SR, ČR a Poľska.

V roku 2003 dostal štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra „Za významné zásluhy v oblasti lesníckej vedy, ekológie a environmentalistiky“. Zomrel 28.11.2004 vo Zvolene.

Viliam Stockmann

Rodný dom miroslava Stolina, foto z roku 1919

krátko bol v rámci celoplošného premnoženia obalovača jedľového preložený na Krajskú správu lesov do Banskej Bystrice, ako koordinátor ochranných opatrení pre jedľiny stredného Pohronia. Oblastné

na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene prednášať predmet Ochrana lesa. V roku 1959 na naliehanie dekana Lesníckej fakulty končí svoj pracovný pomer na Lesoprojekte a začína interne

Predstavujeme Klub slovenského kopova v Kanade

V kanadskom Windsore v provincii Ontário sa stretli milovníci plemena slovenský kopov a založili jeho klub. Dôležitý podnet dali prvé šteniatka, ktoré zabezpečil zo Slovenska Ľubomír Renčo, predseda klubu slovenského kopova z Banskej Bystrice.

Slovenský kopov si pre svoje jedinečné vlastnosti našiel za morom rýchlo svojich priaznivcov z ktorých 11 založilo nový klub. Jedným z hlavných programov klubu sa stala propagácia a šírenie tohto slovenského plemena v Kanade a USA. To sa darí vďaka spolupráci klubov na Slovensku cez pána Renču a nového klubu v Kanade a jeho predsedu Jožka Kopčoka. Klub sa utešene rozrastá a jeho členmi sú Slováci narodení na Slovensku z „dolnej zeme“, Slováci Kanadania ako aj iných národov žijúcich v Kanade.

Hnacím motorom klubu je tiež rodina žiaľ už nebohého veľkého Slovenského vlastenca Janka Kopčoka, ktorý je dobre známy širokej verejnosti na Slovensku ako organizátor Slovenského života. Jeho srdce, pokiaľ bilo, žilo pre národ, Slovensko. A tento človek štedro finančne, radou, zapájaním sa do organizácií podujatí, pomáhal Slovensku a jeho záujmom. V tomto duchu vychoval aj svojich troch synov. Jožko Kopček najmladší je predseda klubu a bratia, dvojčičky Janko a Miško sú členovia. Za zmienku stojí, že už nebohý Ján Kopček

pochádzal z Báčskeho Petrovca v Srbsku. Jeho deti tu narodené naučil s manželkou po Slovensky a tak sa v klube rozpráva aj po Slovensky aj po anglicky.

Tunajší klub okrem hlavnej práce s naším národným plemenom je tiež propagátor Slovenska medzi verejnosťou. Za pomerne krátky čas na poľovníckych a kynologických stretnutiach, súťažiach a výstavách, kde sa slovenský kopov ukáže, vzbudzuje veľký záujem. Je snaha postupne rozšíriť chov čo sa už čiastočne podarilo, keď sa kopov dostal aj do USA. U kanadských inštitúcií sú podané oficiálne prihlášky, ktoré majú štatútom potvrdiť, že slovenský kopov bude oficiálne štátnymi úradmi registrovaný v Kanade ako zákonom uznané, chránené plemeno. Prihlášky sú podané u Canadian Kennel Club, ktorý registruje plemená a Ontario Deer Hound association (provinciálna ontarijská organizácia poľovníkov). Čaká sa na skoré

Lesníckeho skanzenu. Veľká chvála ide na zakladateľov skanzenu. Také niečo by ste márne hľadali na americkom kontinente. Kto zhladne DVD jednohlasne prisvedčí.

A takto ďaleko od Slovenska sa potvrdzuje, že Horehronie a okolie Čierneho Balogu je srdce slovenských hôr a lesov. Vydrovská dolina je hlavou tepnou tohto srdca. V chotári obce tiež ďalšia rarita – Dobročský prales a tiež slávna historická Čiernohronska železnica. Na atej sa spoločne zviezli tunajší a banskobystrickí predsedovia klubov Jožko Kopček a Ľubomír Renčo. Je logické, že spoločne plánovaná návšteva z Kanady bude na Slovensku celená na tieto miesta.

Zhliadnutie DVD o Lesníckom skanzene pôsobí aj tu v Kanade ako priťahujúci magnet. Neraz, tak troch vyčítavo tu padnú aj slová, či si to Slovensko, Slováci dostatočne uvedomujú, aká je krásna celá krajinaapro-

stredie. Pisateľ tohto článku nemohol dať ani na opakujúce sa otázky odpoveď. Zhladlo sa viac krát DVD na ktorom pri Dni stromu pán prezident Gašparovič, poslanec parlamentu Figeľ, vedenie š.p. LESY SR odhalili základný kameň európskej lesnej školy J.D. Matejovie v Lesníckom skanzene.

Máme tu letáčik s plánom a otázky sú vždy rovnaké. „Ako sa pokročilo s týmto jedinečným zámerom? Začalo sa už niečo robiť?“ Do tohto musia všetci ísť! Toto potrebuje Slovensko. Perfektné, potrebné. Nezaspia Slováci? Nepredbehne ich v tomto iný štát?

Slovensko je v EU. Zaiste by EU a Brusel finančne vec z veľkej časti pokryli. Treba vyhlásiť celonárodnú zbierku atď... Aj náš klub by niečím prispel. Žiaľ na tieto otázky nevie žiadny člen klubu ani pisateľ tohto článku odpovedať. Keď som sa rozhodol napísať niečo o klube do Lesníka, všetci mi zdôrazňovali: „Napíš, nech do toho idú. Napíš toto potrebuje Slovensko. Nech si veria, veď aj skanzen je svetové dielo aké inde nenájdeš.“ Slováci vedia pracovať, tak do toho ako v hokeji. S týmto končím svoj príspevok. S pozdravom od členov klubu slovenského kopova v Kanade do skorého horehronia na spoločnom jazde na Horehronie.

Pavol Datko

kladné vybavenie.

Posledná akcia klubu bola poľovačka na severe panensky zachovanej prírody Ontária v miestach Perry sound - Ontario. O čistej zachovanej a krásnej prírode jazier a lesov veľa napovie, že na chatu a miesto poľovačky je treba sa dostať od posledného úseku loďou. Pešo by to trvalo niekoľko dní! Dvanásť dospelých a jeden žiak. Drsná kanadská zima ešte neprejavovali svoju silu akú vie mať. Prvý deň bol úspešný. Štyri srny. Ostávalo viac času na rozhovory, plány a spoločenské žitie. Vymieňajú sa skúsenosti z chovu kopova, účasti na výstavách a pozerajú sa CD a DVD. Čítajú sa časopisy, nové knihy. Opäť a opäť sa pozerajú DVD. Oblíbené sú najmä tie z Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu. Máme vďaka lesníkom z Čierneho Balogu a bývalému vedúcemu skanzenu Borisovi Pekarovičovi skoro kompletne nahraté Dni stromu. Pozerala sa aj posledná nahrávka k 10. výročiu skanzenu. Všetci sú priatelia

Škôlkar u protinožcov si pochvaľuje semeno, ktoré mu dodal odštepny závod Semenoles

Pri návšteve austrálskej Canberry by som určite navštívil aj Národné arborétum v Canberre. Bol by som zvedavý, ako sa darí sadeniciam buka, ktoré arborétu dodal austrálsky škôlkar Michael Mekken. Buky vypestoval z osiva pochádzajúceho zo Slovenska. Odštepny závod Semenoles osivo páňovi Mekkenovi dodal ešte v roku 2010. Od tohto roku sa austrálsky pestovateľ pravidelne obracia na odštepny závod s požiadavkou nakúpiť osivo niekoľkých druhov listnatých drevín, s kvalitou ktorých je veľmi spokojný.

Lipa malolistá – semená dodané vo februári 2012

Pracuje prevažne sám na ploche 4000 m². Semeno vysieva ručne. Ročne vypestuje približne pol milióna sadeníc. Priznáva, že je to veľa práce na jednu hlavu a už čoskoro zamestná robotníka na plný úväzok. V priebehu zimy mu hlavne pri vyzdvíhovaní a triedení sadeníc pomáhajú rodičia, ktorí v škôlke za rok odpracujú okolo 500 hodín. S predajom sadeníc je spokojný. Napriek hospodárskej kríze, ktorá neobišla ani tento sektor, sa mu darí. Má stálych a významných veľkoodberateľov a to nie len v štáte Victoria, v ktorom spravuje svoju škôlku.

Sadenice buka v druhom roku rastu – dodané v júli 2011. Sadenice boli po väčšinu prvého roka pod tienidlami.

Už pri prvom kontakte bolo zrejme, aký dôraz kladie na to, aby semeno spĺňalo náročné podmienky, ktoré vyžadujú protokoly austrálskej karanténnej služby. Vystavené rastlinolekárske osvedčenie neznamena, že osivo nebude dôkladne skontrolované. V prípade stôp drobných nečistôt alebo stôp po hmyze je osivo zničené alebo ošetrované za vysoký poplatok.

So zberom semennej suroviny začína začiatkom februára a zber kulminuje v apríli. Dováža tie osivá, ktoré nenazbiera doma alebo tie, ktoré je jednoduchšie kúpiť. OZ Semenoles doteraz dodal semená buka, lipy malolistej a veľkolistej, hraba a javora mliečneho. Bukvice sa v jeho regióne zbierajú len ťažko, podobne ako semeno javora mliečného a lipy malolistej, za ktorou cestuje až 300km. Lipu veľkolistú nenazbiera vôbec.

Druhy, akými sú *Acer palmatum*, *Pyrus calleryana* sú tu veľmi populárne

Nazbierané semená prirodzene suší na chladnom mieste. Tam ich aj skladuje, popr. použije chladničku. Na základe predchádzajúcich skúseností niektoré metódy predsejbovej prípravy modifikoval, aby vytvoril predpoklad pre vyklíčenie optimálneho množstva semien. Napr. lipu malolistú vloží na 3 až 4 týždne do igelitového vreca a odstráni oplodie. Premieša s rašelinou a drží tri mesiace v teple a potom tri mesiace v chlade. Buk premieša s vlhkom kompostovanou borovicovou kôrou a uloží na štyri týždne do chladu. Po výseve sa semeno chráni svetlými textilnými tienidlami proti náletom vtákov a slnku. Osivo vysieva prevažne od augusta až po január. Bukvice vysieval aj v apríli.

Vegetačné obdobie je dlhé, teploty len málokedy klesnú pod bod mrazu a sadenice prakticky rastú po celý rok. Za sezónu sadenice buka narastú až 50 cm. Pôdy sú piesočnaté a kyslé. Ošetrujú sa vápnením a organickými hnojivami, zloženie ktorých je na báze krvi a kostí. Tieto plnia dvojité poslanie, obohacujú pôdu a zároveň pach hnojiva odpuďuje

nežiaducich návštevníkov akými sú králiky, jelene Sambar, kengury a iné druhy.

Záhony s brezou (*Betula pendula*) – tak tiež veľmi obľúbená drevina

Prirodzené eukalyptové lesy v južnej časti Austrálie boli v minulosti z veľkej časti nahradené prevažne severoamerickým druhom borovice (*Pinus radiata*), ktorá sa stala významnou hospodárskou drevinou. Mnohým austrálskym obyvateľom ale aj politikom sa myšlienka pestovať nepôvodné druhy nepáči, čo negatívne ovplyvňuje pestovateľov, ktorých veľkú časť produkcie tvoria nepôvodné druhy. V súčasnosti v Austrálii prebieha diskusia, podnietená dôsledkami klimatických zmien v podobe katastrofických požiarov. Čoraz častejšie sa hovorí o opadavých nepôvodných druhoch, ktoré by nahradili eukalyptové porasty a to najmä v okolí ciest. Práve tieto boli významne zodpovedné za hororové obrázky z roku 2009, kedy pri požiaroch zhoreli v autách pri pokuse o únik desiatky ľudí.

Vo februári 2011 vyčíňal veľký lesný požiar len desať kilometrov od lesnej škôlky. Teploty vtedy dosiahli až 48°C.

Trh okrasných drevín je v porovnaní s európskym alebo americkým trhom veľmi malý. Podnebie na severe krajiny je tropické, vnútrozemie tvoria púšte. Vhodný ostáva len juh krajiny. Ďalším limitujúcim faktorom je sídelná štruktúra obyvateľstva. Väčšina ľudí žije v mestách a majetky a pozemky jednotlivcom sú čoraz menšie.

Verím, že aj v nasledujúcich rokoch sa bude páňovi Mekkenovi dariť a to aj vďaka slovenskému semenu, z ktorého vypestuje v danom regióne veľmi vzácne sadenice a ktoré zvyšujú profesionálny kredit tohto austrálskeho škôlkara.

Martin Honec
Fotky nafotil 3.1.2013 Michael Mekken

Program výstav a podujatí v roku 2013

Miesto: LDM, Zvolen

február, marec

- Etudy z dreva XIV – bytový doplnok / vyhodnotenie celoslovenskej súťaže o najkrajší bytový doplnok z dreva a realizácia výstavy/, A
- Hlas lesa – pozitívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve / otvorenie druhej stálej lesníckej výstavy/D,E

apríl

- Otvorenie Lesníckych dní
- Zelený objektív 2012 /vyhodnotenie celoslovenskej súťaže žiakov ZŠ a študentov stredných škôl v tvorbe fotografií na tému LES, výstava a prezentácia katalógu výstav/, chodbové priestory 1. poschodia a prízemia
- Odhalenie VLM - Budova NLC na Sokolovej ulici vo Zvolene

máj, jún

- ZVOLEN – odkrývanie histórie /výstava realizovaná pri príležitosti 770. výročia obnovenia mestských privilégií a ponúkajúca najhodnotnejšie zbierkové predmety z histórie Zvolena s dôrazom na prezentáciu exponátov získaných v posledných dvoch desaťročiach/ A

- Noc múzeí

- Envirofilm

júl, august

- Spisovatelia v školských laviciach / výstava prevzatá z Múzea školstva a pedagogiky/ chodbové priestory 1. poschodia

september, október

- Premeny Zvolena / výstava fotografií Zvolena porovnávajúcich obraz mesta v minulosti a prítomnosti realizovaná pri príležitosti 770. výročia mesta/ A

- Objavovanie tajomstiev húb /trojdňová výstava čerstvých húb spojená s ďalšími sprievodnými aktivitami/ pivnica

november, december

- Lesná tematika na poštovej známke / výstava známok vydaných pri príležitosti Medzinárodného roka lesov realizovaná v spolupráci s prof. Ing. L. Paule, PhD./ chodbové priestory 1. poschodia

Miesto: LESY SR, š.p. a iné organizácie (mimo LDM)

január – apríl

- Reinštalácia výstavy „Predstavujeme sa Vám“

- Reinštalácia výstavy VLM na Slovensku I.

- Reinštalácia výstavy Rozpadnuté Smrečiny

- Reinštalácia výstavy Drevo vždy živé

- Odhalenie VLM - Budova NLC

máj - august

- Otvorenie Lesníckeho skanzenu

- Minigaléria lesníckych osobností na OZ Trenčín/ 2. Časť, II.Q

- Deň stromu v Lesníckom skanzene

september - december

- Odhalenie VLM Žemberovský dom a VLM Fortuna a dolná botanická záhrada

- Pietny akt v Symbolickom cintoríne Lesníckeho skanzenu

- Reinštalácia výstav: Predstavujeme sa Vám, VLM na Slovensku I, Rozpadnuté Smrečiny, Drevo vždy živé

Lubica Miľanová

Ekonomika hospodárenia v lese vari ešte nikdy nebola tak ostro sledovaná ako v súčasnom období, keď sa všade hľadajú rezervy, ktoré by pomohli zlepšiť hospodársky výsledok. Cena práce vo výrobných činnostiach, ktorú vygeneroval trh, klesla v pestovateľskej ako aj ťažbovej činnosti na úroveň, za ktorú ďalšie šetrenie nákladov je už ťažko predstaviteľné – ak, tak so zhoršovaním kvality prác, ktoré sa ostatne začína prejavovať už i pri súčasných cenách. V tejto súvislosti sa presadzovanie prírody blízkych postupov spojené s ťažbou jednotlivých stromov a šetrným približovaním kmeňov z porastu zdá ako kontraproduktívna koncepcia, spojená so zvýšenými nákladmi a otáznym profitom kdesi vo vzdialenej budúcnosti. Objektívnejší pohľad na efektívnosť prírody blízkeho hospodárenia nám môžu dať prehľady z lesnej hospodárskej evidencie, prostredníctvom ktorej je možné samostatne sledovať a vyhodnocovať hospodárenie v objektoch Pro Silva. Z tých, kde sa už dlhodobejšie hospodári v zmysle zásad Pro Silva, sú pre porovnanie s hospodárením na materských OZ vybrané objekty na LS Duchonka (OZ Prievidza) v listnatých porastoch (celkom 6 s výmerou 2496,37 ha), na LS Paráč (OZ Námestovo) v ihličnatých porastoch (celkom 4 s výmerou 1912,42 ha) a na LS Smolník (OZ Košice) v zmiešaných porastoch (celkom 4 s výmerou 2907,25 ha). Porovnanie boli vykonané za 5 predchádzajúcich rokov (2008-2012), čo spolu s celkovou výmerou objektov presahujúcou 7000 ha už môže poskytnúť pomerne objektívne zhodnotenie doterajších výsledkov.

Jedným z najdôležitejších ukazovateľov sú náklady na ťažbovú činnosť. Vzhľadom na potrebu šetrnejších postupov tak v ťažbe ako aj pri približovaní je v objektoch Pro Silva oprávnené pri obnove ťažby ich navýšenie o 10-20% v porovnaní s bežnými postupmi. Zatiaľ však k výraznejším rozdielom v nákladoch nedošlo.

OZ	OZ celkom (€/m ³)	objekty Pro Silva (€/m ³)
Prievidza	9,52	9,49
Námestovo	10,76	10,59
Košice	10,60	12,01

Z tabuľky dokonca vyplýva, že na OZ Prievidza a Námestovo sú náklady mierne nižšie, vyššie o 13% sú na OZ Košice. Tento výsledok je pomerne prekvapivý, pravdepodobne je dôsledkom stlačenia ceny práce aj pri realizácii prírody blízkych ťažbových technológií, resp. realizáciou bežných postupov bez výraznejšieho negatívneho vplyvu na zostávajúci porast. I ak sa budú dôsledne uplatňovať jemnejšie postupy s predpokladaným zvýšením ceny práce o 1-2 €/m³, v budúcnosti sa tento rozdiel vôbec nemusí prejavovať. Ak by sme totiž pri posudzovaní nákladov na obnovnú ťažbu vychádzali z normatívov spotreby času na ťažbovú činnosť pri objeme ťažených stromov do 1,49 m³ (čo je súčasný priemer v rúbaňovom lese) so spotrebou času na ťažbu objemnejších kmeňov nad 2 m³ (čo je bežne dosiahnuteľné v prírode blízkom lese) vychádza úspora 10 až 15% pri porovnateľnej technológii. Ďalšiu úsporu je možné vidieť aj

Za prírode blízkym hospodárením v lese

Pro Silva a ekonomika

v nákladoch na predrubnú ťažbu, jednak ťažbou objemnejších kmeňov pri dôslednom dodržovaní úrovňových zásahov, ako aj znižovaním jej potreby, keďže podiel tenších sortimentov v prírode blízkom lese s nutnosťou ich výchovy je omnoho menší ako podiel predrubných porastov v sústave lesa vekových tried.

Kompenzáciu za oprávnené zvýšené ťažbové náklady je však možné vidieť už teraz v podobe úspor na pestovateľskej činnosti. V nasledujúcej tabuľke sú porovnané celkové náklady na pestovateľskú činnosť v € v prepočte na 1 m³ vyťaženého dreva.

OZ	OZ celkom (€/m ³)	objekty Pro Silva (€/m ³)
Prievidza	3,26	0,94
Námestovo	10,62	9,19
Košice	5,36	2,95

Hoci náklady na jednotlivých OZ sú veľmi rozdielne (vplyv kalamitnej ťažby), úspora sa pohybuje od 1,50 do 2,50 €/m³ a tak prekračuje možné zvýšené ťažbové náklady. Táto úspora vyplýva predovšetkým zo zvýšeného podielu prirodzenej obnovy v pomere k umelej obnove lesa, ktorá je najnákladnejším z pestovateľských výkonov, zároveň vyžadujúcim ďalšie náklady na výkony pre zabezpečenie vysadených lesných porastov. Prehľad o podiele prirodzenej obnovy na celkovej obnove lesa poskytuje nasledovná tabuľka. Pri očakávanom znižovaní kalamitnej ťažby je podiel prirodzenej obnovy v objektoch Pro Silva možné zvýšiť až k hranici absolútnych 100%.

OZ	OZ celkom (%)	objekty Pro Silva (%)
Prievidza	74	85
Námestovo	39	81
Košice	65	95

Ekonomiku hospodárenia v lese nerobia len samotné náklady, ale aj objem a kvalita ťaženého dreva. Výhrady, že prírode blízkym hospodárením sa „zašetruje“ hmota v porastoch, nie sú namieste. Je pravdou, že celé porasty sa nedorubujú v rýchlom slede 20 až 30 ročnej obnovnej doby, ale ťažba sa rozloží na dlhšie obdobie 60 ročnej až nepretržitej obnovnej doby. Tento proces podporí nielen vytvorenie viacetážovej, prírode blízkej štruktúry lesa, ale zároveň aj zvýši celkovú objemovú produkciu na jednotke plochy (podľa zahraničných prameňov až o 10-15%).

Postupnou ťažbou materského porastu nad prirodzenými nárastmi sa totiž umožní tvorba prírastku tak v spodnej ako aj v hornej vrstve, kde ponechané kvalitné jedince v uvoľnenom postavení akumulujú zvýšený objemový prírastok. So zvýšeným objemom ťažby je spojené prírode blízke hospodárenie v predrubných porastoch. Silnejšie zásahy v úrovni sa realizujú s cieľom postupného rozpájania korún, pričom kvalitné cieľové jedince dostávajú priestor na prírastanie a fruktifikáciu, vytvárajú sa podmienky pre klíčenie a odrastanie prirodzeného zmladenia a následne pre postupné formovanie viacvrstvej hrúbkovo a výškovno diferencovanej porastovej štruktúry. I keď trend silnejších prebierok sa nastoluje už i vo všeobecnosti, nasledovná tabuľka, ktorá porovnáva plánovanú výchovnú ťažbu z PSL, jasne naznačuje snahu o jej vyššiu intenzitu v objektoch Pro Silva.

OZ	OZ celkom (m ³ /ha)	objekty Pro Silva (m ³ /ha)
Prievidza	27,81	47,00
Námestovo	29,60	35,26
Košice	27,91	38,70

Pre porovnanie kvality a teda výnosov za predaj dreva nie sú k dispozícii exaktné údaje. Ťažba výberným spôsobom pri prírode blízkom hospodárení je však zameraná na postupné skvalitňovanie zásoby tým, že najakostnejším jedincom sa ponechá čas a priestor na maximálny hodnotový prírastok. Reálne je tak možné očakávať lepšie speňaženie vypestovaných hrubších sortimentov (i keď v súčasnosti to celkom neplatí), ale predovšetkým zvýšenie podielu cenných sortimentov na hrubších stromoch, čo umožní podstatne zvýšiť ich hodnotu v porovnaní s rovnakými sortimentmi na tenších stromoch, dopestovaných pri bežnom hospodárení. Potvrdením tohto predpokladu sú výsledky nedávnej aukcie dreva na OZ Prievidza, kde LS Duchonka jasne dominovala tak v objeme vydraženého dreva ako aj vo výške vydraženej sumy.

A tak keď sa odborní lesní hospodári a manažéri na odštepných závodoch budú zamýšľať nad tým, ako vylepšiť ekonomiku svojej činnosti, nech im týchto pár porovnaní poslúži k argumentácii pri presadzovaní prírode blízkeho postupov hospodárenia. A ak sa aj všade neprejaví očakávané zlepšenie súčasnej ekonomiky, určite sa aspoň pripraví lesné porasty do stavu, keď naši nasledovníci z nich budú mať väčšie ekonomické ale aj ekologické profity ako zo zaužívaného spôsobu hospodárenia.

Rudolf Bruchánik

Voľnokrajínarsky park Topoľčianky z pera Jozefa Šabu

V decembri minulého roka vyšla z iniciatívy Odštepneného závodu Topoľčianky útlá publikácia Voľnokrajínarsky park Topoľčianky od Jozefa Šabu. Ide o ďalší vydavateľský krok tohto odštepneného závodu i autora, ktorý treba vidieť v kontexte dlhodobého úsilia o zachovanie, obnovu a dôstojnú prezentáciu areálu kaštieľa v Topoľčiankach, resp. tej jeho časti, ktorá je zverená do správy štátneho podniku LESY SR. Prezentácia knihy bola súčasťou slávnostného otvorenia náučného chodníka Park Topoľčianky 6. decembra 2012 ako ďalšieho kroku OZ Topoľčianky v popularizácii tohto atraktívneho územia.

Knihu o Topoľčianskom parku pokrstil generálny riaditeľ LESOV š.p., Ing. Ctibor Határ

Publikácia Jozefa Šabu prináša celý rad doteraz nevelmi známych údajov o parku ako výsledok neustávajúceho záujmu autora o tento kultivovaný kus krajiny so zrodom v ďalekej minulosti. Ten v úvode stručne uvedie čitateľa do problematiky historických parkov a okrasných záhrad, ktorým sa v minulých rokoch na Slovensku nevenovala pozornosť zodpovedajúca ich n e o d - škriepiteľnému kultúrnemu a historickému významu.

Autor v tejto súvislosti predstavuje Park v Topoľčiankach ako unikátny vzor v sadovníckej tvorbe po stránke kompozičnej so zastúpením listnatých aj ihličnatých drevín. Tie sú začlenené do voľne krajínarskeho slohu s prirodzeným prechodom do lesnej krajiny. Nasleduje časť, ktorá ponúka základné údaje charakterizujúce park v súčasnosti. Park je v správe štátneho podniku LESY SR, OZ Topoľčianky, je evidovaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok a v roku 2007 sa stal významným lesníckym miestom. Čitateľ dostane základné údaje o geomorfologickej charakteristike parku, teréne, klimatických a hydrologických pomeroch a jeho súčasnej dostupnosti pre verejnosť.

História parku siahajúca až ku Keglevičovcom - majiteľmi kaštieľa sa stali v 18. storočí - je v tejto publikácii obohatená o nové údaje i o novo získaný obrazový ma-

teriál. Cenné sú predovšetkým atraktívne litografie C. F. Wolfa z roku 1842. O park sa starali významné záhradnícke osobnosti, pričom autor pripomína i krátke obdobie v prvej polovici 20. storočia, kedy do tvorby parku vstúpilo arborétum a výskumné dendrologické - záhradnícke pracovisko v Topoľčiankach patriace pod Arborétum Mlyňany. Exkurz do minulosti parku je ukončený informáciou o vzniku občianskeho združenia Park Topoľčianky v roku 2012, ktoré vyvíja činnosť v prospech záchranu a obnovy parku.

Štýl parku v Topoľčiankach, ktorý má podlhovastý tvar a dĺžku asi 2,5 km, má svoj pôvod v Anglicku 18. storočia, v jeho prírodno-krajínarských parkoch, ktoré napodobňujú a idealizujú voľnú prírodu. Najdôležitejšie sú drevinové porasty, pričom kostru súčasného topoľčianskeho parku tvoria stromy vysadené koncom 19. storočia, výplň tvoria dreviny postupne vysadené v neskorších obdobiach. K najstarším exemplárom patria severoamerické (cyprušteky, tuje, tisovce, platany a ľaliovníky) a európske (jedle, smrek, borovice, tisy, buky, jasene, bresty a pagaštany) druhy. V menšom zastúpení tu nájdeme aj dreviny z Ázie a viaceré vekovo i druhovo unikátnych solitérov, ktorým autor venuje osobitnú pozornosť.

Zatiaľ nie je komplexne zdokumentovaná aktuálna dendrologická skladba parku. V minulosti záhradníci, ktorí sa o park starali, zhotovovali súpisy drevín, posledná veľmi významná dendrologická štúdia je z roku 1984. Vznikla na pôde Centra biologických vied SAV Arborétum Mlyňany - Ústavu dendrológie a potvrdila názor, že park patrí z pohľadu dendrológie k najvýznamnejším parkovým objektom na Slovensku.

Park je súčasťou areálu s mimoriadne bohatou minulosťou. Zdobí ho šľachtická architektúra s pôvodom v ďalekej histórii i drobná architektúra okrasňujúca park i technické zariadenia, ktoré boli nevyhnutnou podmienkou plnej funkčnosti parku. Kaštieľ, poľovnícky zámok sú domi-

nanty areálu s vlastnou a relatívne známou históriou. V parku sú však aj stavby, ktoré už nahlodal zub času, no v čase svojho vzniku dotvárali jeho atmosféru a dodávali mu ďalšie oddychové i užitočné funkcie. Publikácia sústreďuje Informácie a obrazový materiál o prvkoch drobnej parkovej architektúry - oranžérii, skleníkoch, kolkárni, Kaplnke pri jazierku, Žltom mlyne, Červenom dome, vodných plochách v parku a ďalších stavbách, ktoré umožňujú čitateľovi dotvoriť si obraz o pôvodnej podobe a význame parku i malebných scenériách, ktoré poskytoval oku návštevníka. Podstatnou časťou parkovej infraštruktúry bol systém na rozvod vody, ktorý zásoboval jazierka, zámocké kúpalisko a skleníky vodou. V súčasnosti

je snahou pracovníkov OZ Topoľčianky a spomínaného občianskeho združenia vodný systém vyčistiť, opraviť a sfunkčniť, čo sa už sčasti podarilo.

Samostatnú umeleckú kapitolu histórie i súčasnosti parku tvoria plastiky Alojza Štróbla. Každá z troch nádherných sôch - Zhasinajúci jeleň, Ranený diviák so psom a Medveď s muflonom - našla svoj pokoj v parku po mnohých peripetiách, ktoré sú odrazom rozporuplných udalostí 20. storočia a kultúrnej arogancie, ktorá ich spravedzala. Plastiky Alojza Štróbla v parku dopĺňajú abstraktné diela sochárov ako výsledok sochárskych sympózií v Topoľčiankach v rokoch 2004 a 2008.

Záver publikácie tvorí informácia o faune parku, ktorá je zaujímavá najmä z ornitologického hľadiska.

Recenzentom publikácie je Ing. Miloš Kunský, ktorý park pozná veľmi dôverne a detailne. Ku kolektívu tvorcov knihy treba priradiť autorku grafického designu Máriu Gálovú, sadzbu a zalomenie zabezpečil Miloš Sedláček. Na spoluprácu s touto dvojicou pracovníkov Národného lesníckeho centra vo Zvolene nedajú v OZ Topoľčianky dopustiť. Oceniť treba aj fakt, že publikované texty autor zveril jazykovej korektorky, čo v súčasnej vydavateľskej praxi mnoho autorov a vydavateľov treťhodne podceňuje. Zodpovednosť za bezchybnosť textov bola zverená Mgr. Heleň Juríkovej.

Na záver tejto veľmi stručnej informácie o novom vydavateľskom počine OZ Topoľčianky treba povedať, že je výsledkom dlhodobého výskumu jedného zanieteneho lesníka s veľkým kultúrnym a historickým rozhladom a zároveň stesňuje odhodlanie a viacročné aktivity celej skupiny ľudí, ktorí s morálnou, no najmä materiálnou pomocou OZ Topoľčianky pracujú na obnove pôvodnej podoby celého topoľčianskeho areálu s parkom.

Tatiana Figurová
LDM Zvolen

Začalo to v Topoľčiankach

Prvé významné lesnícke miesto, v rámci LSR, š.p., venované Poľovníckemu zámočku, parku a plastikám zvierat od Alojza Štróbla v Topoľčiankach, bolo odhalené 17. mája 2007, pri príležitosti osláv storočnice Topoľčianskych zverníc. Na tieto aktivity plynule nadväzuje nový Lesnícky náučný chodník Park Topoľčianky, slávnostne otvorený dňa 6.12.2012.

Základy zámockého parku v Topoľčiankach položil v 16. storočí majiteľ topoľčianskej pevnosti Ján Topoľčiansky Turkobijec, ale skutočnú parkovú podobu tomuto priestoru v areáli kaštieľa dali až Keglevichovci, ktorí sa jeho vlastními stali v 18. storočí. Ján Nepomuk Keglevich, v rokoch 1818-1825 realizoval prestavbu kaštieľa - bývalej pevnosti na nádherný klasicistický palác a zároveň veľkolepo skultivoval park. Dal vysadiť pagaštany, bresty a jedle, park vyzdobil sentimentálnymi záhradnými doplnkami. Dnes dve storočia budovaný a starostlivo udržiavaný topoľčiansky park púta návštevníkov zbierkou javorov, cédom libanonský, sekvojou,

Priečelie Topoľčianskeho zámku

stavby, historický skleník, jaskyňa, štyri umelé jazierka, fontány, zámocké kúpalisko a bronzové sochy jeleňa, diviaka a medveďa. Do prostredia parku je osadený aj Zámok Topoľčianky a Poľovnícky zámok.

Interiér oranžérie

Topoľčiansky park je unikátnym príkladom parkovej úpravy s bohatým zastúpením vzácnych drevín zakomponovaných do voľno krajinárskeho štýlu s postupným pozvoľným prechodom do lesnej krajiny. Tento krajinársky komplex o výmere 30,65 há predstavuje lokalitu s nesmiernou prírodnou hodnotou, o čom svedčí aj jeho zaradenie.

Uznesením vlády č.84 z roku 1970 bol Topoľčiansky kaštieľ a park vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Z hľadiska ochrany prírody bol v roku 1982 vyhlásený za chránenú prírodnú pamiatku. Chránené územie s bohatou dendrologickou zbierkou je jedným z najkrajších krajinárskych parkov na Slovensku. Z hľadiska štruktúrálno-hodnotovej kategorizácie historických parkových objektov patrí do kategórie A2 - architektonicky a biologicky celoslovensky významný objekt. Je jedným z najhodnotnejších parkových objektov, významný kompletnosťou kompozičných prvkov a zachovalosťou romantického prírodno-krajinárskeho slohu. Jeho estetickú hodnotu umocňujú záhradné

Hlavným cieľom LNCH park Topoľčianky je oboznámiť jeho návštevníkov, prostredníctvom informačných tabulí rozmiestnených pozdĺž chodníka, s vybranými druhmi drevín, krikov ako aj s históriou parku a významných drobných stavieb. Najzaujímavejších 71 drevín je označených tabulkami s vedeckým a slovenským názvom. Súčasťou otvorenia nového chodníka bol aj krst knihy od autora Jozefa Šeba Voľnokrajinársky park Topoľčianky.

Milan Longauer

Buková alej.

ginkom dvojlaločným, nádherná je aleja bukov červenolistých. K najvzácnejším stromom patrí sofora japonská v centrálnej časti parku, pred zámkom sa nachádza sekvojovec mamutí a dub letný stĺpovitý. Na základe vykonanej inventarizácie drevín bola zistená prevaha listnatých taxónov so 70 % zastúpením oproti ihličnatým taxónom s 30 % zastúpením. Z hľadiska vekovej štruktúry je možné konštatovať, že sa park nachádza v kulminačnom období svojho biologického rozkvetu. Napriek tomu sa vyznačuje bohatou dendrodivezitou s existenciou 300 taxónov z ktorých sú listnatnácie zastúpené počtom 190 exemplárov.

LESY SR
Slovenská republika
Oblasťový územný úrad
TOPOĽČIANKY

Labutie jazierko

Má výmeru 752 m². Bolo vybudované neďaleko zrúcaniny starého mlyna. Na východnom okraji je vybudovaná imitácia hradnej bašty. V jej hornej časti sa nachádza odpočívadlo pre návštevníkov parku a v dolnej úkryt pre vodné vtáctvo s otvorom situovaným do jazierka, ktorý v minulosti slúžil pravdepodobne na privod vody. Na jazierku sa v minulosti chovali labute biele. Odvtedy sa zaužíval aj jeho názov. Toto jazierko ako aj ostatné jazierka v parku boli napájané vodou unikátnym povrchovým vodným systémom, ktorý má celkovú dĺžku 2500 m. Na prevádzkovanie fontán bola využívaná voda z podzemného vodného systému. Povrchový systém na rozvod vody začína nápusným zariadením na potoku Leveš a končí pri Jazierku s fontánou v blízkosti kaštieľa. Podzemný systém začína pri vodojeme nad Veľkým rybníkom a končí medzi oranžériou a kaštieľom v blízkosti malej fontány.

Labutie jazierko s dvomi kaštieľmi v roku 1900

Labutie jazierko v rokoch 1900 - 1930

Povrchový rozvod vody

Vežba pri jazierku v roku 2005

Zasmejte sa

Dve blondínky sa rozprávajú:

- Tak čo, spravila si vodičák?
- Ale nie, vyhodili ma.
- Prečo?
- Tak som si jazdila, až sme sa dostali do kruhového objazdu a tam bola tabuľa 30. Tak som to 30 krát obišla a predsa ma vyhodili.
- A neprepočítala si sa?"

☞

Muž príde k lekárovi a hovorí:

- Pán doktor, som ženatý 10 rokov a z toho 9 rokov ma žena podvádza. Prečo mi ešte nenarástli parohy?
- Ale veď to sa len tak hovorí, v skutočnosti vám parohy nenarastú.
- Chvalabohu, už som si myslel, že mám nedostatok vápnika.

☞

Príde mladík do cukrárne a pýta sa predavačky:

- Máte perníkové srdce s nápisom SI MOJA JEDINÁ?
- Áno, máme.
- Tak si vezmem päť kusov.

☞

Vezie bača Jano na konskom povoze veľkú fúru sena. Zastaví ho policajt:

- Čo veziete, bača?
- Bača Jano sa nakloní k policajtovi a pošepne mu do ucha:
- Seno.
- A prečo tak ticho hovoríte?
- Aby kone nepýtali.

☞

Ide raz jeden pocestný po divokom západe a zastaví sa na prasacej farme. Vidí ohradu plnú prasiat a medzi nimi jedno, ktoré má drevenú nohu. Pýta sa farmára:

- Prečo má to prasa drevenú nohu? Nič také som ešte v živote nevidel.
- Poviem vám o tom príbeh. - hovorí farmár

Prečo má svokra vždy kruhy pod očami?

	Anna (dom.)	prístavný mostik	ozdoba	rodinný dom	riedka bavlnená tkanina		nakoval	zaoral po obvode	červený (nēm.)	mesto v Barme
povel pre psa						zvieracia diera				
3. časť tajničky						kraj na Slovensku a dato				
krik				lahôdka (zast.) škoda (angl.)						
mys v Jemene					tvrdá hud. stupnica alkohol				1 časť tajničky	ručiteľ na zmenke
	malá os	vpíjal nasával 2. časť tajničky				popovek Venezuelský štát				
okúzlil						kráľ zvierat hovoriť (angl.)				
chem. zn. selénu			mäso (angl.) cesto na tortu					EČV Bratislava minerál		
hrdlo				geometr. teleso zápalky						
muškietier					podrad. spojka anglický zápor				francovka	daj tichšie
	Verejnosc' proti násiliu	japonská minca druh slona				vápencové pohorie Slov. nár. povstanie				
vyžiadať od niekoho						hlboký žen. hlas Európska únia				
vojenská jednotka					4. časť tajničky					
orgány čuchu					lákaš upútavaš					

- Raz som oral na poli, traktor mi vošiel do priekopy, prevrhol sa a ja som ostal bezmocný pod ním. Toto prasa príbehlo, videlo to, vrátilo sa do domu, tam kvičalo tak hlasno až niekto vyšiel a potom priviedlo pomoc ku mne.
- To je zaujímavé, ale prečo má to prasa drevenú nohu?
- To nie je všetko. Raz náš dom začal horieť. To prasa vybehlo z ohrady a kvičalo

veľmi hlasno dovtedy, kým som sa nezbudil a nezachránil seba, manželku, deti i dom.

- No to je veľmi dojemný príbeh, ale prečo má to prasa drevenú nohu?
- Veď vám to celý čas vysvetľujem. Keď je to prasa také dobré, keď vás má tak rado, tak ho predsa nezjete naraz!

Uveríte?

Pozostatky výroby pletených košov sú na Bali viditeľné ešte dnes.

Vychytená turistická destinácia Bali v Indonézii sa pýši viacerými atrakciami. Málo známe sú však jeho nezvyčajné stromy, ktoré nájdete v blízkosti mesta Jimbaran. Nejde však o nový zatiaľ nepopísaný druh, ale o výtvor ľudských rúk.

Domorodé obyvateľstvo sa na tomto ostrove tradične zaoberalo pletením rybárskych košov z prútia. Podľa povesti sa takéto trávenie voľného času nepáčilo miestnej kráske menom Betutu, ktorá v návalu zlosti zatĺkla nedokončený kôš do zeme. Priaznivé podmienky v období dažďov spôsobili, že kôš sa zazelenal a začal rásť. Či je povest pravdivá sa nepodarilo dokázať, no v každom prípade sa ňou inšpirovali aj ďalší ostrovania a dnes rastú na Bali desiatky podobných stromov. Chudobnejší domorodci ich vraj využívajú aj ako trvalé príbytky a zámožnejší ostrovania zasa ako vikendové chaty.

Naše zariadenia

Chata Jelenská

Milan Longauer

Ak sa cestujete smerom z Banskej Bystrice na Ružomberok prechádzate cez obec Staré Hory, ktorá je známa svojou bohatou baníckou históriou. Za starými Horami asi po troch kilometroch v Dolnom Jelenci odbočíte doprava a popod bralo s pamätníkom J.D.Matejovie, a popri malej vodnej elektrárni sa dostanete do doliny Jelenská. Tu nájdete drevenú chatku s rovnomenným názvom.

Pôvodná horáraň, v súčasnosti rekreačné zariadenie, je situovaná v tichom a romantickom prostredí Starohorských vrchov. Rekonštruovaný objekt a kompletne vybavenie interiéru uspokojí aj náročnejších návštevníkov. Exteriér nezaostáva za vnútorným vybavením. Vonkajšie ohnisko, ale hlavne veľký priestranný altánok umožňuje stráviť chvíle pod oblohou aj za nepriaznivého počasia. Pri hospodárskej budove je vybudovaný prístrešok pre osobné auto. Strategická poloha zariadenia umožňuje nespočetné množstvo výletov do najbližšieho okolia v lete, ako aj v zimných mesiacoch. Blízke okolie lokality je doslova nabité historickými, prírodnými a krajinárskymi pozoruhodnosťami.

Od pamätníka J.D. Matejovie vedie náučný chodník nazvaný podľa tohto priekopníka moderného lesníctva. Má dve

časti ľavá strana smeruje cez Hornojelenskú dolinu prechádza osadou Rybô a vyúsťuje pod masívom Krížnej 1575m.n.m., kde sa stáča a pokračuje cez Majerovu skalú na Staré Hory. Môžete si tu prezrieť drevenú výstuhu potoka, projektovanú prof. Leom Skatulom v roku 1926, ktorá pretrváva dodnes. Miesta, ktoré pripomí-

najú bohatú povstaleckú históriu, kde sa natáčali niektoré scény s filmov Prerušená pieseň a Vlčie diery. Pri odbočke do osady Prašnica prejdete dolinkou Chytrô, kadiaľ viedla v minulosti stará kúpecká cesta do Poľska. Dolina je ukončená ťažko prístupným terénom, preto vozy vyťahovali rum-pálom a kone previedli naokolo. Za osadou Rybô stojí drevený kríž ako pamiatka na najväčšiu lavínovú katastrofu na Slovensku zo 6.2.1924, pri ktorej zahynulo 18 ľudí. Záver doliny vyúsťuje do la-

vínového kotla pripomínajúceho prírodný amfiteáter. V jeho okolí sa vyskytuje bohatá flóra a fauna. Pokračovaním po hrebeni asi po polhodinovom výstupe sa ocitnete na vrchole Krížnej a centrálnej časti NP Veľká Fatra. Odmenou za námahu vám budú krásne výhľady na pohoria Nízkyh Tatier a okolitých vrchov.

Lavínový kotol v závere Hornojelenskej doliny pod Krížnou 1575 m. n. m.

Na trase chodníka pohľad z Majerovej skaly na Staré Hory

Receptár

Zajac po francúzsky

Suroviny:

1,5 kg zajaca, 3 strúčiky cesnaku, 250 g šalotky, 3 papriky (červená, zelená, žltá), 1 hrnček rozmarínu, 3 lyžice olivového oleja, ¼ litra červeného suchého vína, 625 ml zeleninového vývaru, 75 g čiernych olív, 75 g zelených olív, 125 g smotany, soľ, korenie, mletá sladká paprika, maslo, Solamyl na zahustenie

Postup prípravy:

Zajaca nakrájame na šesť kusov, umyjeme. Cesnak roztláčime. Ošúpeme šalotku. Očistíme papriku a nakrájame na kúsky. Rozmarín natrháme na kúsky. Zajaca opečieme do hneda na oleji zo všetkých strán, pridáme šalotku, cesnak, papriku a pridáme rozmarín. Polejeme vínom a vývarom, prikryjeme a necháme povariť asi 40 minút.

Približne v polovici varenia je potrebné pridať olivy. Zajacie kúsky vyberieme z pekáča, Omáčku privedieme do varu, zahustíme a pri varu dochutíme soľou, korením a paprikou. Zajaca podávame napríklad so zemiakmi a červenou kapustou.

Dobrá chuť

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne januárové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

V januári mráz,	beda poliam, lúkam a vrchom.
V januári voda,	teší nás.
Keď január nie je pod snehom	to je večná škoda.

Poznáš zviera a strom?

Meria iba 16 cm, je najmenší druh sovy v Európe. Je to?

- Výr skalný
- Kuvik vrabčí
- Sova lesná

Ihličnatý strom malého vzrastu, dorastá do výšky 1-2 metre a vyskytuje sa prevažne v horských oblastiach nad hranicou lesa. Je to?

- Smrek obyčajný
- Tis obyčajný
- Kosodrevina

Moja adresa je:

jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

26.1.2013

Zimná furmanská súťaž ťažných koní
Hriňová, sídlisko Murínka

26.1.2013 - 27.1.2013

Medzinárodná výstava psov
ExpoCenter Trenčín

12.02.2013 - 15.02.2013

AQUA-THERM NITRA
15. ročník Medzinárodného odborného veľtrhu vykurovania, vetrania, klimatizačnej, meracej, regulačnej, sanitárnej a ekologickej techniky
Agrokomplex Nitra

28.2.2013 - 2.3.2013

KAMENÁR 2013
11. ročník výstavy
kameňopriemyslu a geológie
ExpoCenter Trenčín

Kalendár krňáčkových pretekov
na rok 2013
Slovenský pohár+VC Horehronia

Beňuš	2.02.2013
Turecká	9.02.2013
Jasienok	16.02.2013
Šumiac	23.02.2013

Pracovné jubileá

December 2 0 1 2

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Ábel Karol,
vedúci LO, LS Nové Mesto nad Váhom – OZ Trenčín

Obert Miroslav,
vedúci LO, LS Kšinná – OZ Trenčín

Plánovský Peter,
vedúci LO, LS Beluša – OZ Považská Bystrica

Hulín Štefan,
vedúci LO, LS Považská Bystrica – OZ Považská Bystrica

Moravčík Milan,
vedúci LO, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo

Ing. Hricko Peter,
technik, LS Hrable – OZ Košice

Blahovský František,
technik, LS Spišské Podhradie – OZ Prešov

Demčák Ján,
vedúci LO, LS Kokošovce – OZ Prešov

Duda Eduard,
vedúci LO, LS Hanušovce – OZ Prešov

Ing. Švančara Ján,
vedúci odboru životného prostredia – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Batka Branislav,
referent MTZ a nákupu – OZ Trenčín

Ing. Lepka Vladimír,
vedúci ekonomicko-obchodného úseku – OZ Prešov

Odchod do invalidného dôchodku

Bayer Zdeno,
edúci LO, LS Holíč – OZ Šaštín

Životné jubileá

Január 2 0 1 3

50 rokov

Ing. Zboja Igor,
riaditeľ OZ – OZ Námestovo

Kuchták Jozef,
vedúci LO, LS Zákamenné – OZ Námestovo

Staňo Pavel,
vedúci LO, LS Šášov – OZ Žarnovica

Žinčák Miroslav,
vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov nad Topľou

Ing. Vojtko Vladimír,
vedúci RS, RS Palárikovo – OZ Biomasa

60 rokov

Ing. Polák Kamil,
vedúci LS, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo

Noga Jozef,
vedúci LO, LS Hronec – OZ Čierny Balog

Ing. Ferenčík Ladislav,
VOR – technik – systémový administrátor – GR BB

Pracovné jubileá

Január 2 0 1 3

25 rokov

Bachor Ladislav,
vedúci LO, LS Lozorno – OZ Šaštín

30 rokov

Ing. Manko Štefan,
vedúci výrobnotechnického úseku – OZ Rožňava

Rubriku spracovala Helena Turská

Vyššia kolektívna zmluva podpísaná

Predstavitelia Odborového zväzu drevo-lesy-voda podpísali 18. decembra s generálnym riaditeľom Ctiborom Határom, ktorý je zároveň aj prezidentom Združenia zamestnávateľov v lesnom hospodárstve, na pôde generálneho riaditeľstva LESOV SR vyššiu kolektívnu zmluvu na rok 2013.

Zmluva napriek počiatočnému nesúhlasu zamestnávateľov zachováva nárok na stravné lístky

počas dovolenky na zotavenie a zvyšuje minimálne tarifné mzdy v robotníckych profesiách a u THZ pracovníkov o dve percentá. Takéto zvýšenie sa však nedotkne THZ pracovníkov podniku LESY SR, ktorých tarifné mzdy sú vyššie, ako dohodnutá suma. Podniková kolektívna zmluva bude podpísaná koncom januára.

-vr-

